

ANT

Türkiye'deki
Amerikan
CIA ajanlarını
açıklıyoruz

Haftalık Dergi • 15 Ekim 1968 • Sayı 94 • 125 Kuruş

İNÖNÜ'NÜN KURULTAY STRATEJİSİ

HAFTANIN NOTLARI

«CHE» anıldı

Geçen yıl Latin Amerika halklarının kurtuluşu için Boliviya dağlarında çarpışırken emperyalist uçakları tarafından öldürülen Ernesto «Che» Guevara, ölümünün birinci yıldönümü dolayısıyla 9 Ekim günü Küba'da ve bütün sosyalist ülkelerde yapılan törenlerle anılmıştır. Küba Haberleşme Bakanlığı da Guevara'nın hatırasına bastırıldığı özel bir pul serisini bu vesileyle satışa çıkartmıştır. Buenos Aires'te ise Guevara taraftarı gençler Boliviya Büyükelçiliği'ne molotof kokteyli atmışlar, binayı koruyan polislerle çarpışmışlardır.

6 ekim

Boğaz köprüsü

Mimarlar Odası, Boğaz Köprüsü ile ilgili emevzil imar planı'nın iptali için Danıştay'da dava açıldığını açıklamıştır. Oda Başkanı Vedat Dolakay, 6785 sayılı İmar Kanunu'na göre İstanbul'un nâzım planının yapılması gerektiğini, oysa bu plan yapılmadığı gibi Boğaz Köprüsü ile ilgili planın 2 Haziran seçimlerinden hemen sonra Yüksek Seçim Kurulu'na üyelikleri iptal edilen AP'li Belediye Meclisi üyeleri tarafından kabul edildiğini açıklayarak bu planın iptali gerektiğini söylemiştir. Mimarlar Odası İstanbul Şubesi Sekreteri Demirtaş Ceyhan da, «İstanbul hemşehrisi sıfatıyla Danıştay'da açtığı davada planın iptalini istemiştir. Arsası kamulaştırılmak istenen bir vatan da, aynı amaçla ve istimalat Kanunu'nun anayasaya aykırılığını ileri sürerek ayrı bir dava açmıştır. Böylece, tamamen yabancı şirketlere çıkar sağlamak üzere yaptırılmasına karar verilen ve hiçbir kamusal yarar sağlamayan Boğaz Köprüsü'nün inşaatının engellenmesi ihtimali kuvvetlenmiştir.

Polise yetki

Son boykot ve ılgal olayları sırasında aciz kalan ve 6. Filo'nun gelisi sırasında kanunsuzluklara sapan İktidar, yürürlükte bulunan Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'nu, «günün şartlarına uymadığı» gerekçesiyle değiştirme kararı vermiştir. Adalet Bakanlığı tarafından hazırlanan yeni tasarıda toplum polisine daha geniş yetkiler verilmekte, şimdiki oranda daha ağır hapis ve para cezaları konulmaktadır. Ayrıca, İçişleri Bakanlığı da, boykot ve ılgalleri önlemesini gerekçesiyle Cemiyetler Kanunu'nda değişiklik yapmak için bir tasarı hazırlamıştır. Tasarı özellikle gençlik kuruluşlarını kontrol ve baskı altına alacak hükümler getirmektedir.

Referandum

Silivrikapı'daki Karamürsel Mensucat Fabrikası işvereni ile toplu sözleşme yapmak için harekete geçen Tekstil Sendikası'nın karşısına çıkan sarı Teksit Sendikası, gerçek olmayan üye giriş belgeleriyle Bölge Çalışma Müdürlüğü'ne başvurarak sözleşme yetkisinin kendisinde olduğunu ileri sürmüştür. Bunun üzerine hakemler önünde yapılan oylama sonunda, yetkinin ve çoğunluğun Tekstil İş Sendikası'nda olduğu tesbit edilmiştir. Böylece referandum sonunda bir sarı sendikanın daha foyası meydana çıkmıştır.

Dâvayı kazandı

Erdek Cumhuriyet Savcısı Mustafa Vasıf Ersoy, AP sorumluları aleyhine Ankara'da açtığı 5 Bin Liralık manevi tazminat davasını kazanmıştır. Ersoy'un Akşam Gazetesi'nde yayınlanan yazılarını vesile edinerek aleyhinde geniş bir yayın kampanyası açan ve ağır suçlar tenad eden AP sorumluları, böylece iftiralarının cezasını çekeceklerdir.

7 ekim

Valiler ve seçim

İçişleri Bakanı Faruk Sükan, 21 valinin yerini değiştirmiş ve 6'sını da merkeze almıştır. AP'nin seçim kaybettiği illerin valileriyle AP teşkilatının istemediği valileri değiştiren Sükan, böylece, 1969 seçimlerine giderken kullanacağı idari kadroyu tesbit etmiştir. Ayrıca, kadrosunun bulunduğu il yada ilçeden bambaşka yerlerde özel kanuna göre çalıştırılan idarecilerin çoğunluğu teşkil ettiği de açıklanan tayin kararnamesinden anlaşılmıştır. Böylece, örneğin Haymana Kaymakamı tamamen partizanca hesaplarla Antalya Valiliği'ne atanabilmekte ve mahalli yöneticiler AP'nin çıkarlarına hizmet ettirilmektedir.

Siyah İktidar

Amerika'da bir yandan «Siyah İktidar» hareketi güçlenirken öte yandan beyaz İktidarın bu harekete yönelttiği baskı ve sindirme hareketleri de şiddetlenmektedir. California Eyaleti Eğitim Müfettişi, «Kara Panter Teşkilatı Lideri Ledrige Cleaver'in öğrencilerine hitab etmesine izin veren öğretmenlerin görevlerinden uzaklaştırılacağını ve bu okullara devlet yardımının kesileceğini bildirmiştir. Berkeley Üniversitesi'nde ise Cleaver'in ırkçılık hakkında verdiği konferansların sayısının onda birine indirilmesi, öğrenciler ve öğretmen üyeleri tarafından akademik hürriyete darbesi olarak nitelendirilmiştir.

Doğum kontrolü

Amerika'nın yurdumuzda da tezgahlamaya çalıştığı doğum kontrol arag ve ilaçlarının kadın sağlığına zararlı olduğu son Avrupa Bilimsel Kongresi'nde açıklanmıştır. Doğum kontrol haplarının kadını zamanından önce çökerttiği, yumurtalıkları dumura uğrattığı ve sinir sistemini bozduğu bilimsel olarak tesbit edilmiş bulunmaktadır.

8 ekim

Ekmek zammı

Ekmek zammının tepkileri devam etmektedir. Belediye Meclisi'nde kendisinden hesap sorulan Belediye Başkanı Fahri Atabey, demagojiye saparak «Bu zam aşında ucuzluk getirdi. Vatandaş eskisinden daha ucuz ekmek yiyor. Eskiden fırıncılar ekmeği eksik gramajla çıkarıyorlardı, şimdi tam çıkarıyorlar demiş ve dinleyicileri bol bol güldürmüştür. Atabey'in zammı savunması ve kararın kesin olduğunu söylemesi üzerine TIP meseleyi halka yansıtmış olup on bin küsur imzalı bir itiraz dilekçesini başkanından başkanlığa vermiştir. Ayrıca Danıştay'da da zammın iptali için dava açılacaktır. TIP, bundan böyle Belediye Meclisi'ne gelen bütün meseleleri doğrudan doğruya halka intikal ettirip kamuoyunun görüşlerini meclise yansıtabilir.

Gizli rapor

İktidar ekonomik durumun gün geçtikçe düzeldiğini söylarken Devlet Planlama Teşkilatı Koordinasyon Dairesi'nin hükümete verdiği gizli raporda, Türkiye ekonomisinin tam bir çıkmaza sürüklendiği belirtilmektedir. Bu rapora göre, dış ticaret açığı 1968'in ilk altı ayında bir buçuk milyar lirayı çoktan aşmıştır. Paranın değerinin düşmesine ve enflasyona sebep olabilecek bu açığın dışında, dış borçların ödenmesinde güçlük çekildiği, bir kısmı tecl edilmiş dış borçların ödenen kısmıyla birlikte 377 milyon lira olduğu belirtilmiştir. Gizli raporda, bazı yatırım bedellerinin ve tahhütlerin ödenmesinde de güçlük çekildiği, yurt dışına resmi görevle çıkanlara da para darlığından dolayı çek verilmeğe başlandığı, önümüzdeki günlerde fiyatlarda aşırı artışlar olacağı ve bu artışların «karaborsaya yol açacağı» bildirilmektedir.

9 ekim

Yolsuzluk

Türk Hava Yolları'nın «İç hat projesini» gerçekleştirmek için satın alma kararı verdiği her biri 300 - 350 milyon lira değerinde yedi jet uçağının ihalesinde Amerikan Boeing ile Douglas, İngiliz B.A.C. firmaları rekabet etmişlerdir. THY Genel Müdürlüğü yönetim kurulu ve çeşitli idare kademelerinde bu ihale yüzünden kilitler meydana geldiği, ihalede büyük yolsuzluklar olduğu ve oyun bir zamanların «kokomotif» ihalesi ne benzediği iddia edilmektedir. Yolsuzluk iddialarının ortaya çıkması üzerine Ulaştırma Bakanı, THY Genel Müdürü Hüseyin Yeğin'e ihalenin yapılacağı günlerde mecburi izin vermiştir. Bu arada İngiliz B.A.C. Firması, satmak istediği uçaklarla gösteriler yapmakta, gazetecileri ve bakanları gezdirmektedir.

Yaranmak için

Amerikan Haberler Merkezi'nde oynanacağı önceden ilan edilen ve İkinci Dünya Savaşı'ndaki Nazi suçlularının yargılanmalarını anlatan «Nürnberg Duruşması» adlı filmin, Alman Başbakanı Kiesinger'in ziyareti sırasında Ankara'da oynatılmasına Dış İşleri Bakanlığınca engel olunduğu anlaşılmıştır.

Buğday ithali

Yurdun bir çok bölgelerinde Amerika'nın başkanı ile ekimi yapılan Sonora 64 buğdayından düşük verim elde edilmesi üzerine Tarım Bakanı Bahri Dağdaş'ın sevinci yarıda kalmış ve başbakanlıkta yapılan bir toplantıdan sonra buğday ithaline karar verilmiştir. Demirel, her zamanki uslubu ile, «Bu sene ilkbaharın sonlarına doğru hava şartlarında meydana gelen gayri müsalet durum, bazı bölgelerde hububat istihali üzerinde menfi tesir lere etmiştir diyerek minareye kılıf uydurmaya kalkışmıştır.

Bir jandarma işgali daha

Arkadaşlarından beşi işten atıldığı ve işyerinde iş güvenliği sağlanmadığı için 27 Eylül'den beri 200 işçinin boykot halinde bulunduğu Finfinis tekstil fabrikası 7 Ekim günü jandarmalar tarafından işgal edilmiştir. Sendika kurdıkları için işten çıkartılmak istenen arkadaşlarını korumak üzere boykot yapan işçiler şimdi jandarma tarafından fabrikaya sokulmamaktadır. Fabrikada çalışan altı sarı işçinin boykotçulara kılıfretmesi üzerine çıkan olayda 21 işçi nezarete alınmış ve bunlardan sekizi tutuklanmıştır. Fabrikaya sokulmayan işçilerden çoğu işten çıkartılmış ve durum kendilerine bildirilmiştir. Ayrıca, işverenin, duvarları çatlak bulunan fabrikanın mühürlenmesini öğrenmesi üzerine işçilere ücret ödememek için fabrikayı jandarmalara ılgal ettirdiği ve işçileri fabrikaya almadığı da ileri sürülmektedir.

Öğrenci direnişi

■ Ankara'da Ortaöğretim Teknik Üniversitesi'nde 3 Ekim günü statik kural ve kalıplara, amaçından sapmış, anlamını yitirmiş eğitim yöntemlerine karşı başlatılan direniş hareketi diğer fakültelere de yayılmıştır. Yapılan referandumlar sonunda İdari Bilimler Fakültesi, Elektrik Mühendisliği ve Mühendislik Fakültesi, Fen ve Edebiyat fakülteleri de direnişe katılmışlardır. Direniş hareketinde yer alan öğrenciler okullarında yaptıkları çeşitli forumlar ve mitinglerle ülkemizin sosyal koşullarını değiştirmeye yönelik bir eğitim sistemi yolunda yeni çalışmalar yapılması gerektiği görüşünü getirmişlerdir. Öğrencilerin bu devrimci davranışlarına karşı tutum takınan Rektör Kemal Kurdaş ve Öğrenci Birliği, öğrenciler tarafından çalışmalar ve toplantılar dışında bırakılmıştır. Öğrenciler görüşlerini bildiriler ve mitinglerle kamuoyuna duyurmaktadırlar. Ayrıca Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde ve Ticaret ve Turizm Yüksek Okulunda da direniş devam etmektedir.

Sunay onayladı

■ Antakya'da tanınmış AP'ilere alt Akış Fabrikası'na usulsüz kredi verilmesini reddettiler için görevlerinden alındıkları ANT'nin önceki sayılarında açıklanan Ziraat Bankası Genel Müdür Yardımcıları Haluk Kansu, Cavit Oral ve Alaaddin Korkut ile ilgili hükümet kararnameyi Cumhurbaşkanlığı Sunay tarafından onaylanmış ve yürürlüğe girmiştir. Sunay'ın aylarca önce adı geçenlerin durumlarını inceleme gerekçeyle durdurduğu «görevden alma» kararnameyi, daha önce de açıklandığı gibi, tamamen partizanca nedenlerle hazırlanmış bulunmaktadır. Bu say'ın onayı ile bu partizanca tasarruf kesintisi olmaktadır.

Kıbrıs'tan göç

■ Ekonomik çıkmak içindeki Türkiye'nin harcamaların azaltılması yolundaki baskısı üzerine Kıbrıs Türk Toplumunu Yürütme Kurulu, mücahitlerin üç yıllık mecburi askerlik süresini iki yıla indirmiş ve karardan sonra 1965-66 yılı lise mezunu 400 gencin yüksek öğrenim için Türkiye'ye gönderileceği açıklanmıştır. Böylece Türkiye'de öğrenim yapan Kıbrıs'lı Türk gençlerinin toplamı 2.600'e yükselmiştir. Bu arada yüksek öğrenimini bitiren Kıbrıs'lı Türk gençlerinin Kıbrıs'a dönmeleri önlenmekte ve Türk liderliğinin istenmeyen kişi kabul ettiği kimseler Türkiye'de alınılmaktadır.

İşgal ettiler

■ Leventteki Roche Müstahzarları İlaç Fabrikası'nın inşaatında çalışan 15 işçinin sebeziz olarak işten atılmalarını protesto etmek ve verilmeyen kanuni hakların alınmasını sağlamak için kırk işçi inşaat şantiyesini işgal etmişlerdir. İşveren, işçilerin işine son vermesine sebep olarak hafriyatın bittiğini göstermişse de, daha önce şantiyede üç yıl kalmak üzere yapılan anlaşma kendisine hatırlatılmasına rağmen kararında direnmıştır. İşçilerin bağlı bulunduğu sosyal Yapı İşçileri Sendikası bundan bir süre önce de sekiz işçinin sebeziz olarak işten çıkarıldığını, fabrika ile toplu sözleşme yapılması için çalışıldığını belirtmiştir.

Toda Raba dâvası

■ Kazancakış'ın Toda Raba adlı eserini Türkiye'ye çeviren Ahmet Angın hakkında açılan davanın duruşmasına devam edilmiş ve Angın'ın avukatı Faik Muzaffer Amaç'ın isteğine uyan 4 Ağır Ceza Mahkemesi Prof. Sabir Erman'ın bilirkişi raporunu reddederek yeniden üç kişilik bir bilirkişi heyeti kurulmasını kararlaştırmıştır.

Alkılıç dâvası

■ Cumhuriyet Gazetesi'nde yazdığı bir yarışma yazısında «komünizm propagandası» yaptığı iddiasıyla Beşinci Ağır Ceza Mahkemesi tarafından altı yıl üç ay hapse mahkûm edilen Şadi Alkılıç'ın cezası Yargıtay Ceza Daireleri Genel Kurulu tarafından onaylanmıştır. Bilindiği gibi, yarışma yazısından sonra açılan dâvada, Yargıtay Alkılıç için verilen beraat kararlarını onaylamadığından İstanbul Ağır Ceza Mahkemelerinden bazıları dâvaya baktıktan istinkâf etmişlerdi. Son olarak Beşinci Ağır Ceza Mahkemesinin verdiği mahkûmiyet kararını Yargıtay Birinci Ceza Dairesi Alkılıç lehine bozarak kendisini tahliye ettirmiş bulunuyordu. Ancak Yargıtay Başsavcısı'nın ifrazı üzerine Yargıtay Ceza Daireleri Genel Kurulu toplanmış ve mahkûmiyet kararını onaylanmıştır. Karar İstanbul'a gönderilmiş olup Şadi Alkılıç'ın bugünlerde tutuklanarak yeniden cezaevine gönderilmesi beklenmektedir. Evvelce iki yıl hapsede yatmış bulunan Alkılıç, bu durumda, daha dört yıl cezaevinde kalacaktır.

TİP'in zaferi

■ Yozgat'ın Sorgun İlçesi'ne bağlı Bahadın'da yenilenen belediye başkanlığı ve belediye meclisi seçimini Türkiye İşçi Partisi kazanmıştır. Böylece TİP, 1963 yılında İzmir'in Gültape Belediye Başkanlığı seçiminden sonra ikinci defa bir belediye başkanlığı seçimini kazanmış olmaktadır. Seçim sonucunun öğrenilmesi üzerine TİP Genel Başkanı Aybar, beraberinde Malatya Milletvekili Şaban Erik, Yozgat Milletvekili Yusuf Ziya Bahadın ve İstanbul Milletvekili Çetin Altan olduğu halde Bahadın'a giderek sosyalist belediye başkanını ve belediye meclisi üyelerini tebrik etmiştir.

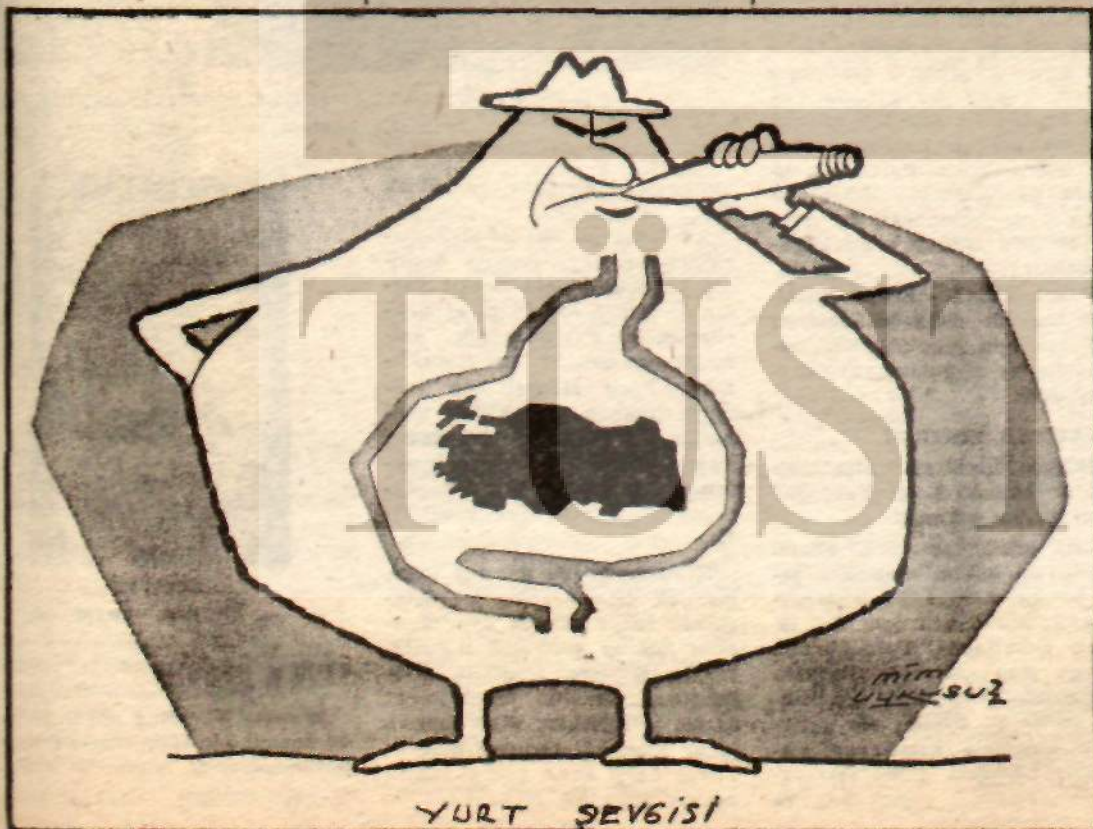
DOĞAN ÖZGÜDEN

Tabandan gelen ses

BAZI devrimciler, hatta sosyalistlerin bütün zorlamalarına rağmen, Cumhuriyet Halk Partisi'nin «sosyalist» bir parti olmadığı, Amerika'nın dümensuyundan ayrılamayacağı ve NATO'dan kopamayacağı bizzat genel başkanının son beyanlarıyla açıkça anlaşılmıştır. Bu hafta içinde toplanacak olan CHP Büyük Kurultayı'nın da partinin politikası üzerinde genel başkanın görüşleri dışında bir tercih yapması beklenmemelidir. Esasen büyük kısmıyla egrafın, ağaların ve burjuvazinin kontrolünde bulunan bir CHP teşkilatından, genel başkanın görüşlerini aşmasını beklemek de saflılık olur. Sosyalizme karşı, fakat NATO'dan yana olmakla CHP de, diğer burjuva partilerini birleştiren asgari müşterekleri benimsemiş bulunmaktadır. Sosyalizme karşı ve NATO'dan yana bir parti olarak CHP'nin, gelecek seçimlerden sonra tek başına çoğunluğu sağlayamayan bir AP ile siyasi huzur ve ekonomik istikrar adına koalisyonla gitmesi de şüphesiz sayılmamak lazımdır. Sosyalizme karşı ve NATO'dan yana bir CHP'nin iktidar ortağı olmasına Amerika'nın ses çıkarmayacağı, hatta belki de bunu teşvik edeceği muhakkaktır. Nitekim, Amerika'nın son Ankara Büyükelçisi Parker Hart Türkiye'den ayrılırken bir gazeteye verdiği demekte, TİP hariç, bütün partilerden dostluk gördüklerini belirtmiştir. Son günlerde tıpkı bir iktidar lideri gibi ziyaretler yapıp heyetler kabul eden ve iktidarı avucunun içinde gören İnönü'nün hesabı da şüphesiz buna dayanmaktadır.

1 360 seçim kampanyasının fiilen başladığı şu günlerde görünen manzara odur ki, bir yıl boyunca bütün burjuva partilerine, o partilerin sosyalizm ve bağışmazlık düşmanı ortak cephelerine karşı Türkiye'nin biricik sosyalist partisi olan Türkiye İşçi Partisi tek başına mücadele edecektir. TİP böylesine zorlu bir mücadeleye hazır mıdır? Hazır değilse, en kısa zamanda bu mücadeleyi hakıyla yürütecek duruma nasıl gelebilir? ANT'ta zaman zaman bu sorular sorulmuş ve cevapları araştırılmıştır. Aynı şekilde TİP üyesi olmayan sosyalistler arasında ve başka yayın organlarında da bu yolda tartışmalara, araştırmalara rastlanmaktadır. Fakat bu konuda konuşmaya en yetkili olan kişiler, şüphesiz, TİP'in tabanını meydana getirenlerdir. Çünkü en ön safta kavgayı veren, büyük kitle ile doğrudan doğruya temas eden onlardır. Partiyi yaratan onlardır. Sosyalist mücadelede doğrulara ancak onların günlük mücadelelerinde edindikleri tecrübeleri ve bilgileri değerlendirebilir. Teori ancak eylemin mihenginde sağlamlığın ispatlayabilir. Geçen hafta yapılan ve haberi bu hafta ANT'nin altıncı sayfasında verilen İstanbul II Kongresi'ndeki tenkitleri dikkatle incelemek ve gerçekçi şekilde değerlendirmek lazımdır.

PARTİNİN Türkiye'deki en büyük örgütünü meydana getiren ve sanayi işçilerini en yoğun şekilde bünyesinde bulunduran İstanbul II Kongresi'nde özellikle iki zaaf üzerinde durulmuştur: Haysiyet divanlarının parti içinde eleştiri yapma cesaretini kırarak şekilde geliştirilmesi ve üst kademe yöneticilerinin tabanla temas etmemeleri... Ayrıca, parti içinde emekçilerin eğitiminde yetersiz kalınması, gençliğin örgütlenmemesi, seçimlerde aday listelerinin başına merkezden tayinler yapılması, köylü ve küçük esnafın sorunları ile yeterince meşgul olmamaları da eleştirilmiştir. Bize kalırsa, partinin üst kademelerini işgal eden yöneticiler de, bilim kurullarının ve yetkili organların etrafı şekilde tartışıp karara bağlamadığı bir takım teorik görüşleri açıklayarak gereksiz tartışmalara yol açmaktansa, seçim döneminde partinin mücadelesini başarıyla yürütebilmesi için çözülmesi şart olan yukarıdaki meseleler üzerine dikkatle eğilmeli ve bütün çabalarını 1969 seçimlerinde milli bakıyesiz en az 15 milletvekilinin nasıl çıkartılabileceği noktasında yoğunlaştırmalıdır. Zira 1969 seçimlerinden sonra mecliste grup teşkil edemeyen bir TİP, politika sahnesinde ikinci plana düşmek ve büyük sarımsılara uğramak tehlikesiyle karşı karşıya kalacaktır. Seçimden güçlü çıkacak bir TİP ise, burjuva partileri koalisyonu karşısında «ana muhalefet partisi» olmak şansını kazanacaktır.

YAŞAR KEMAL MAHKÛM OLDU

ÖZGÜDEN
74 yıl

UÇAR
66 yıl

KABACALI
40 yıl

F. NACI
15 yıl

H. GÜNEŞ
15 yıl

H. BAŞ
6 yıl

C. YÜCEL
2 yıl

ANT'çılarının 236 yıl hapisleri isteniyor

20 aydan beri yayımlanmakta olan ANT Dergisi'nin yedi mensubu hakkında bugüne kadar 43 dava ve 16 soruşturma açılmış olup arkadaşlarımızın toplam olarak 236 yıl hapsi istenmektedir.

Dergimizin sahibi ve Genel Yayın Müdürü Doğan Özgüden hakkında bugüne kadar 21 dava ve 4 soruşturma açılmış olup toplam olarak 74 yıl hapis cezası istenmektedir. Özgüden hakkındaki davaların 4'ü «Hükümeti tahkir», 3'ü «Cumhurbaşkanını tahkir», 2'si «Devlet kuvvetlerini tahkir», 4'ü «Kesilememiş mahkeme kararları hakkında müdahale yürütmek», 6'sı «Şahsi hakarete», biri «Sınıfları tehlikeli surette kin ve adavete teşvik», biri de «Adalet Partisine topyekûn hakarete» iddiasıyla açılmıştır. Şahsi hakarete davalarının üçünde Doğan Özgüden'den 250 Bin Lira tazminat da istenmektedir.

Yaşar Kemal hakkında 5 dava ve 2

soruşturma açılmış olup toplam olarak 18.5 yıl hapis cezası istenmektedir. Yaşar Kemal'in davalarından 2'si T.C.K.'nin 159. maddesine muhalefetten, 5'i de «Sınıfları tehlikeli surette kin ve adavete teşvik»ten açılmıştır. T.C.K.'nin 312 maddesine göre açılan davalarından biri geçen hafta sonuçlanmış ve Yaşar Kemal 6 ay hapse mahkûm olmuştur.

Yazarlarımızdan Fethi Naci hakkında «komünizm propagandası yapmaktan», Hüseyin Baş hakkında «hükümeti tahkir etmekten», Can Yücel hakkında «Sınıfları tehlikeli surette kin ve adavete teşvik etmekten» birer dava açılmış olup Fethi Naci'nin 15 yıl, Hüseyin Baş'ın 6 yıl, Can Yücel'in 2 yıl hapisleri istenmektedir.

Sorumlu müdürlüğü sırasında yayınlanan yazılardan dolayı Yaşar Uçar hakkında 14 dava ve 2 soruşturma açılmış olup bu arkadaşımız hakkında da 66 yıl hapis cezası istenmektedir. Uçar, bu

davalardan birinden geçen hafta 6 ay hapse mahkûm olmuştur.

Sorumlu Müdürümüz Alpay Kabacalı hakkında da bugüne kadar çeşitli yazılardan dolayı «cumhurbaşkanına hakareten» iki, «hükümeti tahkir ve tezyiftene» beş soruşturma açılmış olup söz konusu ceza miktarı 40 yılı bulmaktadır.

Çetin Altan hakkında da ANT'te yazdığı bir yazıdan dolayı dava açılmışsa da, milletvekili dokunulmazlığı olduğu için kendisi yargılanamamakta, dava, o yazıyı yayımlayan Doğan Özgüden aleyhinde yürütülmektedir.

Ayrıca, ANT YAYINLARI tarafından yayınlanan Guevara'nın GERILLA GÜNLÜĞÜ adlı kitabını çeviren arkadaşımız Hüseyin Güneş hakkında da «komünizm propagandası» yaptığı iddiasıyla soruşturma açılmış ve geçen hafta soruşturması yapılmıştır. Güneş için söz konusu ceza da 15 yıla kadar haptir.

ANT hakkında açılan 236.5 yıllık davalardan iki geçen çarşamba günü karara bağlanmış. ANT'nin 24. sayısında yayınlanan «Ekme Yedigü Sofraya Bıçak Sokanlara» başlıklı yazısından dolayı Yaşar Kemal ile o sayıdaki sorumlu müdürümüz Yaşar Uçar İstanbul Toplu Basın Mahkemesi'nde altı ay hapse mahkûm edilmişlerdir.

İstanbul Basın Savcılarından Süreyya Bilgin tarafından tayin edilen Ord. Prof. Recai Galip Okandan, Prof. Sahir Erman ve Prof. Selçuk Özgeçik'ten kurulu bilirkişi heyeti 23 Haziran 1967'de verdiği raporda, Yaşar Kemal'in yazısında sınıfların tehlikeli surette kin ve adavete teşvik edilerek Türk Ceza Kanunu'nun 312 maddesinin ihlal edildiğini, bu itibarla iki arkadaşımızın 2 yıla kadar hapsedilmeleri gerektiğini bildirmiştir.

Bu rapor üzerinde savcılık İstanbul Toplu Basın Mahkemesi'nde dava açmıştır. 15 aydır süren dava çeşitli safhalar arz etmiş, dergimiz avukatı Mürşit Kaya Canpolat, yaptığı savunmada, bilirkişi raporunu reddetmiş, yazıda 312 maddenin belirttiği suç unsurlarının bulunmadığını ortaya koyarak arkadaşlarımızın beraat ettirilmelerini istemiştir.

Ancak 9 Ekim'de yapılan son duruşmada mahkeme savcının talebine uyarak Yaşar Kemal ve Yaşar Uçar'ın T.C.K.'nin 312 maddesine göre 6'şar ay hapsine

İnönü'nün CHP kurultayı stratejisi

CUMHURİYET Halk Partisi 19'uncu Kurultayı 18 Ekim 1968 Cuma günü Ankara'da, Selim Sırrı Tarcan Spor Salonu'nda saat 9'da toplanacaktır. 1969 genel seçimleri öncesinde CHP, 19'uncu kurultaya büyük sancılar içinde gitmektedir...

Ekim ayı başından bu yana demeçleri ile İnönü, kurultay stratejisini kaba hatları ile açıklamıştır. CHP teşkilatı elinde bulunduran toprak ağalarının, sermayedarların ve profesyonel partitçilerin içinde yatan «19'uncu kurultayda CHP sosyalist parti kimliğine bürünecek» kuşkusunu gidermek amacıyla 6 Ekim'de şöyle demiştir:

«— Sosyal ihtiyaçları politikamızın ön safında tutmakla beraber bir sosyalist parti olmadığımızı gençlerimizin dikkatine yerleştirmeyi görev sayıyorum.»

Johnson'un karşısında çaresiz kaldığında, «Yeni bir dünya kurular ve Türkiye bu dünyada yerini alır» diyen İnönü, aynı gündüz demecinde şunları söylemiştir:

«— Dünya olaylarının gelişmesi içinde CHP, dahil bulunduğu NATO ittifakında yerini muhafaza etmeyi memleket emniyetinin gereği saymaktadır.

Birleşik Amerika'ya ve Sovyet Rusya'ya karşı her türlü düşmanlık gösterilerini zararlı bulmaktayız.»

CHP'nin sosyalist olmadığı, sınıf esasına göre kurulmamış bir partiden sosyalist parti diye söz edilemeyeceği bilindiğine göre, İnönü'nün hesabı kendiliğinden su yüzüne çıkmaktadır. İnönü'nün kabaça çizdiği 19'uncu kurultay stratejisinin ayrıntılarına inildiğinde görüşmeler bambaşkadır...

CHP'de HİZİPLER

Son CHP olağanüstü kurultayında Güven Partisi'nin doğmasından sonra da CHP'deki gelişmeler durmamıştır. GP ile ilişkilerini bir zaman sürdüren, fakat CHP'de kalarak mücadeleyle içeride devam etmeyi çıkarlarına uygun bulanlar yeni bir hizbi meydana getirirken, Ortanın Solu da ikiye ayrılmıştır.

Kurultay öncesinde CHP ile

fişli en sağlam ve güvenilir istihbarat kaynaklarını çalıştıran Güven Partisi'nin Genel Başkanı Yardımcısı Ferit Melen, CHP'deki hizipler konusunda şöyle demiştir:

«— Görünüşe göre en az üç Cumhuriyet Halk Partisi vardır. Birincisi, «Sosyalist değiliz» demeyi kabullenmeyen, fakat resmi ve özel toplantılarda sosyalizmi savunan CHP'ilerin partisi. İkinci CHP, solun her türlüşüne karşı oldukları halde bunu ifade edemeyenlerin CHP'sidir. Bir de üçüncü CHP vardır: bu kanadı tek başına genel başkan temsil eder.»

Melen, haklı olarak CHP içinde bir de «göbekçilere» denilen grup olduğunu açıklamıştır. Çünkü, bu grubun Güven Partisi ile son zamanlarda sık sık kontak kurduğu bilinmektedir. Güven Partisi'nin umdu da içlerinde Aksal ve Sait'in de bulunduğu bu grubu 19'uncu kurultayda kapabilmektir...

Fakat, İnönü - Ecevit ikilisi, CHP'nin bir daha bölünmesini önlemek için gerekli planı hazırlamış ve uygulamaya koymuşlardır.

ANAHTAR SİSTEMİ

19'uncu kurultay stratejisinin bu bölümü Lebit Yurdoğlu'nun elinden çıkmıştır...

CHP tüzüğüne göre, «Parti Meclisi'ne hakim olan her şey hakim olur...» Parti Meclisi'ne hakim olmak için de, 19'uncu kurultayda Yurdoğlu'nun buluşu olan «Anahtar Sistemi» uygulanacaktır. Parti Meclisi'nde en az 33 üyeliği ele geçirmek amacıyla hazırlanan «Anahtar Listeleri» genel merkezde hazırlanıp çoğaltılmış ve

İNÖNÜ EŞİ İLE BİRLİKTE
— Eş kontrol altında bir kurultay —

mutemet dirijanlara verilmek üzere saklanmıştır.

Yurdoğlu en az beş liste hazırlamıştır. Bu listelerin hepsinin başında Bülent Ecevit vardır. Ecevit'in ardından, «göbekçilerin en sivrisinin adı» gelmekte ve onu 33 kişi izlemektedir. Parti Meclisi için İnönü'ye tamnan yedi kişilik kontenjan bu listenin dışındadır. Fakat, İnönü'nün seçmesi muhtemel olanların adlarına da ayrı ayrı listelerde yer verilmiştir.

Kurultay'da bu duruma göre, bir çok listeler elden ele dolaçacak, fakat sonunda aynı kimseler için oy verilmesi sağlanacaktır. Böylece, teşkilata «Göbekçilerin» ekarte edilmeyeceği inancı verilirken, «Göbekçilerin» de kongrede Ortanın Solu ekibine karşı kesin tutum takınmaları önlenmiş olacaktır.

ECEVİT
— Meydan okuyor —

TÜZÜK SORUNU

19'uncu Kurultay stratejisi içinde önemli bir bölüm de «Tüzük Sorunu»dur.

CHP Genel Merkezi'ndeki

ve 190'er Lira ağır para cezası ile cezalandırılmasına karar vermiştir. Mahkûmiyet kararı, arkadaşlarımızın sabıkalı bulunduklarından tecil edilmiştir.

Yaşar Kemal tecil kararını «Tecil istemiyorum» diyerek reddetmişse de, mahkeme bu hususun kendi takdirine bağlı olduğunu belirterek kararda ısrar etmiştir.

Mahkûmiyet kararı üç kişilik mahkeme heyetinin çoğunluğuyla verilmiş, duruşmayı yürüten Toplu Basın Mahkemesi Başkanı Fehmi Çağrı hükme muhalif kalmıştır. Oy çoğunluğunu sağlayan Toplu Basın Mahkemesi üyeleri Avni Erkunt ve Hürşit Saydamdır. Hürşit Saydam 3. Asliye Ceza Mahkemesi hakimî olup geçenlerde İstanbul 4. Ağır Ceza Mahkemesi'ne tayini yapılmıştır. Avni Erkunt ise 6. Asliye Ceza Mahkemesi hakimidir. Avukatımız Müşür Kaya Canpolat, bu mahkûmiyet kararını temyiz etmiştir.

Yaşar Kemal ile sorumlu müdürümüz Alpaz Kabacalı hakkında Basın Savcılığına yeni bir soruşturma daha açmıştır. ANT'nin 83. sayısında yayınlanan «Kanlı İktidarın Ortakları» adlı yazı ile Ceza Kanunu'nun 159. maddesini ihlal ettikleri ileri sürülerek 11 Ekim günü sorguları yapılan arkadaşlarımız bu yazının suç teşkil eder nitelikte olmadığını, Teknik Üniversiteyi basarak suç işleyen polislerin tenkit edildiğini belirtmişlerdir.

YAŞAR KEMAL
—18.5 yıl hapsi isteniyor—

«Hukuk Müsavirliği» gerçekten tüzük değişikliği üzerinde sıkı bir çalışma yapmıştır. Kurultay gündeminin 6'ncı maddesinde gösterilen bu sorun için şöyle denilmektedir:

— Komisyonlara üye ayrılması

(Parti Meclisi'nin getireceği tüzük değişikliği teklifini görüşmek üzere bir Tüzük Komisyonu ve kurultayın hücum göreceği diğer komisyonların kurulması.)

YURUP
OĞLU —
Kurultay
stratejisini
kuran
adam —

Görüldüğü gibi kurultay gündeminin 6'ncı maddesi doğrudan doğruya tüzük değişikliği ile ilgilidir. Fakat bunu kamurle etmek için, başlıca «komisyonlara üye ayrılması» çıkarılmıştır.

4'üncü olağanüstü kurultayda Feyzioğlu ve arkadaşlarına ihraç amacıyla hazırlanan tüzük değişikliği ile şimdi tüzükte yapılmak istenilen değişiklik arasında fark vardır. Değişiklik Ecevit'e karşı olanların ihraçını değil, 1969 seçimlerin-

de seçtirilmemesi amacını gütmektedir.

Tüzük değişikliği tam bir merkezîyetçi düzen getirecek ve teşkilatı genel merkeze sıkı sıkıya bağlayacaktır. Genel Merkezin emrindeki bir CHP teşkilatının yoklamalarda istenmeyen kimseleri Ankara'ya liste başı olarak göndermesi imkânı ortadan kaldırılacaktır. Baştan başa yeniden yazılan tüzükte madde sayısı 91'den 178'e çıkartılmaktadır. Merkez Yönetim Kurulu üyeleri de 11'den 15'e çıkacak, genel sekretere de dört yardımcısı verilecektir.

Kurultayı alabilmek için İ-nönü'nün önemdediği bazı istekleri yerine getirmeyi yararlı bulan Ecevit ve arkadaşları Selahattin Hakkı Esatoğlu'nu, Kenan Esengin'i, Yaşar Akal'i, Mustafa Ok'u harcayacaklardır. Fakat, bu arada harcamak istediklerinin arasında Kamuran Evliyaoğlu, İlyas Seçkin, Hıfzı Oğuz Bekata da bulunmaktadır. Erim, Satır, Aksal seçimlere kadar ilgililmeyecek kişilerin başında gelmektedirler.

Ecevit ve arkadaşlarının İ-nönü'nün tam desteğini aldıktan sonra güçlendiklerini gören «Göbekçilere» arasında tam bir bozgun vardır. Bu bakımdan, Aksal'ın yada Satır'ın kurultayda bir varlık göstermeleri beklenmemektedir. Hatta, Satır kurultayda Ecevit'i övecek, Aksal ise belki de rahatsızlığını bahane ederek gelmeyecektir. Ecevit'çilerden birinin önerisi ile Aksal'a geçmiş olsun telgrafı çekilmesi, yada bir heyet gönderilmesi sürpriz olmayacaktır.

Bu arada CHP içinde Ecevit'çilerin en korktukları grup,

Söyliye söyliye dilimizde tüy bitti ama gene de söyliye. Bir faydası mı olacak, hiç sanmam. Yirminci yüzyılın yarısını geçmiş bir çağda sırtını kompradorluğa dayamış bir iktidarın herhangi olumlu bir şey yapabileceğini sanmak saflık olur.

Söyliye söyliye dilimizde tüy bitti, gene de söyliye. Onlar söylediklerimizden hiç bir şey anlamayacaklar. Anlasalar da hiç bir söylediklerimiz gerçek onların işine gelmeyecek. Hiç olmazsa onlarla birlikte bir sele kapılıp giden milletin aydınları, öğretmenleri, askerleri, işçileri köylüleri duysunlar sözlerimizi. Duyurabildiğimiz, anlatabildiğimiz kadar.

Bu gidiş tam bir yozlaşmaya, tam bir çürümeye gidiştir. Eskilerin izmihlal dedikleri. Tanrı göstermesin hiç bir yerde böyle bir izmihlal, dedikleridir.

Anadolu toprağı çürüyor, Düpedüz ölüyor. Toprağımızı Halk Partisi iktidarı Demokrat Parti iktidarı öldürdü. Şimdi de, daha da beteri, AP bir tek ağaç kalmamacasına öldürüyor. Toprak verimini yitiriyor. Nüfus artıyor. Türkiye'de açlık başladı. Yedi milyon işsiz insan. Ve yedi milyon işsiz insana iş yerine, her gün camilerde ayaklanma ve kıyam kışkırtmaları... Yedi milyon işsiz ayağa kalksın da kompradorların, toprak ağalarının, sofatların, AP'ilerin dışındaki herkesi kessin. Çünkü din elden gidiyor. Öğretmenleri kessin, askerleri, işçileri, bütün AP muhaliflerini kessin. Bir Cuma günü her hangi bir Camiye gidin, her hangi bir vaizden yukarıdaki kışkırtmaları duyacaksınız. Her hangi bir iktidarcı gazeteyi açın, yukarıdaki kışkırtmaları okuyacaksınız.

Gece sabaha karşı Üniversite yatakhaneline giriyorlar, kan uykularındaki delikanlılarımızı copluyor öldürüyorlar. Öldürdükleri, copladıkları yetmiyormuş gibi bir de onları pijamaları, atletleri, donları gömlekleriyle, yalın ayak başı kabak, yarı çıplak mahkeme huzuruna getirip bir de tevkif ettiriyorlar. İşte bu çocukları tevkif ettiren vicdan da, Adalet de mülkün temeli oluyor. Biz de bu korkunç insanîyetсіzlіğі yazıyoruz. Vay sen misin yazan, al sana altı ay, al sana bir yıl, al sana on yıl... ceza isteniyor. İnsan, ama insan olan insanın yüreğindeki vatanseverlik duygusu bütün zulümlerden, bütün hapislerden, bütün can korkularından daha güçlüdür. Onlar bunu bilmiyorlar. Ellerinden geleni arkalarına koymasınlar. Koymasınlar da bir millet hangi yüreklerin üstünde duruyormuş anlasınlar. Bir Vedat Demircioğlu giderse bin Vedat Demircioğlu onun elindeki bağımsızlık, insanlık, vatanseverlik bayrağını yere düşürmeden nasıl kaparmış görsünler.

Türkiye ölüme mahkûm edilmiştir. Bunu Mısır'daki sağır Sultan da duydu. Bu bilimsel bir gerçektir. Üçüncü bir dünya savaşı patladığı an Türkiye yedi saat içinde toprak imha edilecektir. Kurdu karıncası,

balığı kuşu bütün canlılarıyla. Türkiye'deki yüz beş tane Amerikan üssü yüz beş tane atom hedefidir. Yozlaşmamış, yüreğindeki bütün insanlık, vatanseverlik duygularını yitirmemiş, bir canavar haline gelmemiş insan kendi vatanına, insanlarına, anasına babasına böylesine canavara kıyar mı? Türkiye'nin bu döğüşte suyu yoktur. Amerikan ve Sovyetler Birliği devletleri döğüşürken Türkiye bu korkunç imha döğüşünün hiç bir şekilde ilk hedefi olmak mecburiyetinde değildir. Bunu bütün dünya böylece biliyor. Ama bunu maddeleriyle Amerikaya bağlı gözü dönmüğüne anlatamazsınız. Türkiye bir atom harbinin ilk hedefi olmakta sürüp gidecek.

Kültür yozlaşması, insanlık yozlaşması. Köleliğe doğru her gün her gün şahlanarak gidiş. Kıyam talimleri yapılan camiler, politikaya alet edilip yozlaştırılan fakir fıkaranın dini, müslümanlık...

Bütün bunlar yetmiyormuş gibi bir de sansür kanunu, tedbirler kanunu, hürriyetlerin kısıtlanması, gençliği bağımsızlık savaş yolunda geriye çevirebilmek için kanunlar. Boykotları önlemek. Yazıların ağzına kilit. Bütün Anadolu'da işçi Partilerine inanılmaz bir zulüm...

Bütün bunlar, bütün bunlar bu iktidara yetmiyor. İktidar gazetelerindeki Hitler, Abdülhamit, Suharto, Franko hayranlığı hiç boşuna değil.

Biz konuşmayalım. Susalım. Ağzımıza kilit vursunlar. Öğrenciler sussunlar. Gazeteler daha çok emirlerine girsinler. Mahkemeler, Savcılar, her gün herkesi sorguya çeksinler. Tahkikat komisyonları bile kurulsun. Bütün işçi Partilere bugünkü zulmün bin misli daha yapısın. Beş Üniversite daha basılsın, binlerce Vedat Demircioğlu daha öldürülsün, ne değişecek. Türkiye bu kımazdan, bu korkunç durumdan bu sömürden, bu yoksulluktan, bu imhadan kurtulacak mı? Bir ekonomik kriz basını almış da geliyor. Arkanızdaki Amerika, bütün sömürgecilerle şu krizi durdurun bakalım. Yedi milyon işsize iş, ekmek bulun bakalım. Kompradorluk politikası bir iflas politikasıdır. Bir gayri insanî politikadır. Vatanseverliğin evs harfiyle bağdaşmaz Haydi bakalım.

Terör kanunları çıkarmak kolay. Bu memleket toprakları terör kanunları, terörler toprağıdır biraz da... Nevi değiştirdi terör? Terörçüleri mi kurtardı? Memleketi gelinece, işte can çekişen bir Türkiye...

Bize gelinece, biz şunu çok iyi biliyoruz gene Türkiye böyle can çekişirken binlerce Türk aydını Çanakkalede can verdi, akın hayalini almayacağı kahramanlıklar gösterdi. Kurtuluş savaşında da, binlerce Türk. Ve bugün kimsenin canı Çanakkalede ölenlerden daha tatlı değildir. İşte biz bunu, biz bunu, biz bunu çok iyi biliyoruz.

Terör kanunları çıkarmak kolay. Hadi be sen de...

1969 seçimlerinden umutlarını yitirmiş olan milletvekilli ve senatörlerdir. Bunların kurultayı karıştırmaması önlemek için, şimdilik seçim vaatleri kullanılmakta, fakat alttan alta da teşkilata sahte genelgeyi bunların gönderdikleri ve GP ile AP'ye her an transfer etmelerinin mümkün olduğu söylentileri yayılmaya başlanmaktadır.

Görüldüğü gibi CHP içindeki mücadele hiç de mertçe cereyan etmemektedir. Böyle bir mücadeleyi CHP'nin bizzat kendisi bünyesi yaratmaktadır.

«EŞ KONTROL»

19'uncu Kurultay stratejisinin 18 Ekim sabahı saat 9'dan itibaren uygulanacak bölümüne ise «Eş Kontrol» adı verilmiştir.

Kurultaya delegeler eşleri ile birlikte çağırılmışlardır. Böylece, kurultayda patridi - kavga çıkması ve dinleyicilere ait sıraların başkaları tarafından doldurulması önlenmiştir. Ayrıca, her kurultayda geceleri çeşitli yerlerde gruplaşıp ertesi günü uygulanacak taktiklerin hazırlanması da, delegelerin beraberlerinde getirecekleri eşlerini yalnız bırakamamaları nedeniyle bir dereceye kadar sınırlandırılmak istenilmiştir.

Kurultay'da aşayışı ve gösterilerin düzenini Gençlik Kolları sağlayacaktır. Bunun için seçilen görevlilere emir verecek olanlar belli olmuştur.

Neresinden bakılırsa Cumhuriyet Halk Partisi'nin 19'uncu kurultayı bundan öncekilerin-

den pek farklı olmayacaktır. Halikada ilgisiz adındaki «halk» kelimesinden ibaret olan CHP, iç çekimlerini, kurultayda uygulanacak strateji ile bir burjuva partisi olmaktan sıyrılmanmıştır. Sıyrılmasına da imkân yoktur. Çünkü, tek parti devrinden bu yana gelen alışkanlıkları ve toprak ağalarının, sermaye çevrelerinin kontrolü altındaki teşkilatı «ortamın solu» sloganı ile temizleyip atmak mümkün değildir. CHP içinde bugün hüküm süren Orhan Solu - Göbekçiler savaşı, yarın bir başka biçimde başka adlar altında patlak verecektir. Çünkü, CHP'de mücadeleler doktrin anlayışı yada uygulamasındaki farkdan değil, doğrudan doğruya çıkarılardan doğmaktadır...

TİP'in tabanı yöneticileri uyarıyor

TÜRKİYE İşçi Partisi'nin büyük kurultay ve seçim öncesi en önemli toplantılarından birini teşkil eden İstanbul İl Kongresi önceki cumartesi ve pazar günü Spog ve Sergi Sarayı'nda toplanmıştır.

İstanbul Milletvekili Prof. Sadun Aren'in başkanlığında toplanan kongrede yapılan konuşmaları ve tenkidleri gerçekçi bir şekilde değerlendirmek, partinin geleceğiyle ilgili önemli kararlar almak 'durumunda bulunan ve gelecek ay yapılacak olan TİP büyük Kurultayı'na ışık tutmak bakımından kaçınılmaz bir görevdir.

Her şeyden önce şunu belirtmek gerekir ki, TİP'in dördüncü İstanbul Kongresi, dinleyici iştiraki bakımından, bundan önceki kongreler kadar ilgi görmemiştir. Parti liderinin ve milletvekillerinin konuşmaları sırasında dahi dinleyici sıralarının beklendiği kadar dolu olmaması dikkati çekmiştir. Bu ilgisizlik üzerinde parti yöneticileri herhalde ciddi şekilde düşünmek zorundadırlar.

Bir parti kongresinin en önemli yanı, hiç şüphesiz, siyasi konuşmalardan çok tabanın sesini getiren delegelerin tenkidleridir. Fakat nedense, iki gün süren TİP İstanbul İl Kongresi'nin tamamen tenkitlere ayrılan birinci gününde Aren hariç genel merkez yöneticilerinden kimse bulunmamış, milletvekilleri de, pazar sabanı siyasi konuşmalar yaptıktan sonra toplantıdan ayrılmışlar, delegelerin eleştirilerine kulak vermemişlerdir.

Kongrede yapılan eleştirilerin özellikle iki noktada yoğunlaştığı dikkati çekmiştir. Bunlardan biri, parti içinde haysiyet divanının serbest tartışmayı önleyecek şekilde değiştirilmesi, öteki de üst kademenin tabana sıkı baskı kurmamış olmasıdır.

Zeytinburnu delegesi Metin Bilgen «Sosyalist bir partide gerçekleri cesaretle, korkmadan ortaya koymak lazımdır. Malatya Kongresi'nde parti içinde otokritik müessesesinin geliştirilmesi kararlaştırılmıştı. Ne yazık ki bu karar gerçekleştirilmedi aksine partide haysiyet divanına verilmeyle göze alınarak tartışmaya girilerek imkânsızlaşmıştır.» demiş. İsmet Hancıoğlu, Celal Ülkü, Mustafa Levent, Nurettin Eren ve Sezai Zeren de, haysiyet divanının işleyişini şiddetle eleştirmişlerdir.

Üst kademe yöneticileriyle taban arasındaki kopukluk da sert eleştirilere konu olmuştur. Celal Ülkü ilçelerle hiç temas kurulmamıştır. Yalova'ya dahi bir kere gidilmiştir. Oysa Yalova turistik bir yerdir, hiç değilse turistik gaye ile bir kere gelinebilirdi. Yalova aynı zamanda Karamürsel Üssü dolaşısıyla CIA teşkilatının harman olduğu bir yerdir. TİP bu

SİNASI KAYA
— Yine başkan seçildi —

rada güçlü olduğunu ispat etmek zorundadır» demiş. Nurettin Eren de «Savaş ilçelerde verilmektedir. Sosyalist mücadelenin militanları ilçelerde yetişmektedir. Genel bir bozukluğun sonucu olarak ilçelerle irtibat kurulmamıştır» diyerek yöneticilerin tabanla temas etmediklerini söylemiştir. Üst kademe yöneticileri ve İstanbul milletvekilleri yaz aylarında İstanbul'da dinlendikleri halde İstanbul'un ilçelerini dahi ziyaret etmedikleri Metin Bilgen, İsmet Ozan, Mustafa Levent, Ali Bekiroğlu, Ayla Onat, Çetin Tamçiz, Nurettin Eren, Armağan Öniğin tenkidleriyle ortaya çıkmıştır.

İsmet Ozan, Kemal Çakır ve Orhan Taylan, partinin gençliğe yeteri kadar önem vermemesinden yakınarak önümüzdeki dönemde gençlik sorunlarıyla

la daha yakından meşgul olunmasını ve sosyalist gençlerin örgütlenmesini istemişlerdir.

Mahalle görevlileri konusunda parti çalışmalarının yetersizliği üzerinde bir çok delegenin durmuş, bu arada Rezzan Özgen, Fatih İlçesi'nin mahalle görevlileri konusunda örnek bir çalışma düzenini ayrıntılarıyla anlatmış ve bütün parti teşkilatı tarafından bunun örnek alınmasını istemiştir.

Gerçekten, Fatih İlçesi'nin çalışması genel merkez yöneticileri tarafından da dikkatle dinlenerek bütün Türkiye'ye uygulanacak mükemmellikte idi.

Brenda Jangoçyan, partinin kadınları örgütlemekte yetersiz kaldığını belirterek, «Kabahat hepimizindir. Karımızı, kızımızı, kız kardeşimizi, hattâ büyük annemizi partiye getirmemiz ve sosyalist mücadeleye katmamız lazımdır.» demiştir.

Bazı delegeler de, üst kademe yöneticilerinin kongrelerde ve önseğimlerde tarafsız davranmamakla suçlanmış. Kemal Güler, milletvekili ar. seçimlerinde aday varken Çetin Altan'ın Akıf İhsan'ı empoze etmesini tenkit etmiştir.

Delegelerin hemen hepsi, partinin eğitim çalışmalarında yetersiz kaldığını, işçi sınıfını bilinçlendirmekte başarısız olduğunu söylemişlerdir.

TİP Genel Başkanı Aybar, İstanbul Kongresi'nde konuşuyor

İl Kongresi'nde TİP Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar, İstanbul milletvekilleri Sadun Aren ve Çetin Altan ile Urfa Milletvekili Behice Boran da birer konuşma yapmışlardır.

Aybar, karşı sayfada özetini verdiğimiz konuşmasında, Türkiye'nin iflasın eşiğine gelmiş olduğunu bilimsel verilerden hareket ederek ortaya koymuş, bu dönemde Türkiye sosyalistlerine düğün görevi belirttikten sonra Türkiye sosyalizminin «hürriyetçiliğe» niteliği üzerinde konuşmuştur. Behice Boran Çekoslovakya Olayı ve bu olayın getirdikleri üzerinde görüşlerini açıklamış, Sadun Aren Türkiye'nin Ortak Pazar'a girmesinin sakıncalarını belirtmiştir.

Konuşmalar ve tenkidlerden sonra İl Başkanı Sinasi Kaya tenkidleri cevaplandırmış ve, «İhraçlar» konusundaki tenkidlere verdiği cevapta «Haysiyet Divanı yolu, muhakkak ki, partiye karşı suç işleyenlere uygulanacaktır. Ancak bazı ilçe yöneticisi arkadaşlarımız genel merkezin emirlerini üyelere bütün gerekçesiyle açıklamamakta, gerekçe soranları da partiden atmak yolunu denemektedirler. Geçen dönemde 39 kişi partiden ihraç edilmiştir. Bunların sadece 12'si İl yönetim kurulu tarafından haysiyet divanına verilmiş, diğerlerinin ise ihraç ilçeler tarafından istenmiştir. Tüzük hükümlerine göre İl yönetim kurulunun bunları

önleme yetkisi yoktur» demiş ve üyelerin haysiyet divanına verilmesine yol açan uygulamalara ilçe kademelerinde meydan verilmemesi gerektiğini söylemiştir.

Bütün bu tenkidler ve cevaplamalardan sonra, TİP'in İstanbul İl Kongresi seçim döneminde ileri atılımlar için olumlu kararlar aldığı gibi, dinamik bir ekibi işbaşına getirmiş ve büyük kongre delegeliklerine de, çoğunlukla, tabanın görüşlerini genel merkeze etkili şekilde yansıtabilecek kişileri seçmiştir.

Seçimler sonunda İl yönetim kuruluna Sinasi Kaya, Aziz Erkmen, Osman Yahin, Şaban Yıldız, Celal Beyaz, Nurettin Çavdargil, Cavit Zengin, Murat Sarıca, Müfrik Erem, Alp Selek, Cemil Yazıcıoğlu, Muammer Güngör, Engin Yücel seçilmişlerdir. Görev bölümünde Sinasi Kaya yeniden başkanlığa seçilmiş, sekreterliğine Engin Yücel, muhastp üyeliğe Osman Yahin getirilmiştir.

Büyük kongre delegeliklerine de Sinasi Kaya, Celal Beyaz, Aziz Erkmen, Hilmi Güner, Çetin Serfidan, Nurettin Çavdargil, Nejat Ökten, İhsan Ofıoğlu, Gülten Efe, Metin Bilgen, Veysi Sarısozen, İdris Küçükömer, Can Yücel, Nabi Yağcı, Can Açıkgöz, Nazife Cemgü, Müfrik Erem, Tanju Çuhacıoğlu, Alp Selek ve İbrahim Türk seçilmiştir.

şu bizim parlamento!

Süleyman'ın da işi zor...

Daha açılmadan «Bu yıl parlamentodan iş çıkmaz» diyenleri kötümserlikle suçlayanlar yanlışlıklarını tez anlattılar. 160 tasarı ile bugünden fazla teklif görüşülmek için sıra beklerken, Millet Meclisi'nde ikinci haftanın ilk oturumunda çoğunluk sağlanamadı. Aven Kanunu, çeşitli ayak oyunlarından sonra değişiklik önergeleri ile geçilerek hükümetin getirdiği şekilde tekrar Millet Meclisi'ne verildi. Ve böylece, 1969 seçimlerinden önceki 4 aylık devre, umutsuzluk içinde başladı...

Umutsuzluğun bir süre sonra kararsızlığa dönmesi için AP iktidarının bütün hazırlıklarını tamamladığı da, Demirel'in AP grubunda yaptığı konuşma ile anlaşıldı. Demirel, AP Grubunda,

«Meclise yeniden adedi mahdud fakat mühim bir kaç tasarı daha sevk edeceğiz. Bu tasarıların mutlaka çıkması lazımdır. Aksi halde, bilançomuzun bir sayfası eksik kahr...» dedi.

Demirel'in adlarını açıklamadığı tasarılar çok önceden biliniyordu ve sırayla şöyleydi:

«Seçim Kanunu Değişikliği, TRT Kanunu Değişikliği, Temel Hak ve Hürriyetleri Koruma Kanunu, Küçükleri Zararlı Eserlerden Koruma Kanunu, Millet Meclisi İç Tüzük tasarıları...»

Bu tasarılar ayrı ayrı ele alındığında her biri, parlamentoyu aylarca işgal edebilecek nitelikteydi. Bütün bunların yanında AP iktidarının büyük kongre öncesi ve sonrası geçireceği büyük kanunları da gösden irak tutmamak gerekiyordu. Kongrede oynanacak kozlar hazırlanırken elbette ülke sorunları ikinci plâna itilecekti. Bir de bunun kongre sonrası vardı. Hükümette yapılacak değişiklik üzerine oynanacak oyunlar, kongrenin getireceği kuvvetlerin dağılışı, Demirel'in, Mehmet Turgut'un ve Yeminliğin durumları... Bütün bu keşmekeş'in ardından bütçe arzı endam eyleyecek ve gündemde ele alınmayı bekleyen tasarı ve teklifler 1 Kasım 1968'dan son-

raki parlamento'yu bekleyecekti...

Parlamento'nun bekleneni vermemesinde, tabii tekrar seçilmek için milletvekillerinin dışarda harcayacakları çabalar da büyük rol oynayacaktır. Bütün bunları herkes gibi, Demirel de biliyordu ve gerçekten «Süleyman'ın işi de zor» du. Bir takım antidemokratik tasarılar ile bilançosunu kapamaya çalışan Demirel, farkında olmadan belki de başka yerleri açık bırakıyordu...

Demirel, sonra seçim öncesinde kalıp seçmene «Parlamentoda muhalefet bizi çalıştırmadı. Oyları bize verin ve bizi kahir ekseriyetle tekrar seçin, o zaman çok daha iyi çalışıp beklidiklerimizin hepsini gerçekleştireceğiz...» diyecektir. Türk halkı bu bayatlamış dolmayı pek yutacağı benzemez. Çünkü, AP iktidarının oyları yüzde eli'nin altına düşmüştür. Ve eğer parlamento halkın beklidiklerini vermemişse, bunun sorumlusu muhalefet değil bizzat iktidarın ta kendisidir.

Onur BARTU

Türkiye iflasın eşiğinde

Mehmet Ali AYBAR

Ferruh Doğan

AP'NİN iktidara geldiği günlerde İdi : Demokrat Parti'nin üçüncü hamurunda bu kötü kopyasının, çok kısa zamanda halkın umutlarını boya çıkaracağını, demokrasiye sırt çeviren, başarısız ve ergeç silinip gitmesi mukadder bir ekip haline geleceğini söylemiştir. Aradan üç yıl bile geçmeden AP iktidarı Türkiye'yi iflasın eşiğine getirdi.

Gerçekten bilim kurumumuzun hazırladığı rapora göre, Türkiye bunalım dönemine girmiştir. Önümüzdeki aylarda ekonomik faaliyetler yavaşlayacaktır; çalıştırma hacminin seviyesi daha da düşecek; işsizlik artacak ve fiyatlar hızla yükselecektir. Devlet ve belediyeler eliyle halka götürülen hizmetler aksayacaktır. Yani kalkınan, milletçe zengin, müreffeh Türkiye edebiyatının yankıları devam ederken, gerçekte yerinde sayan, gerileyen, dışa bağımlılığı daha da artmış, emekçi halkı türlü ıstıraplar içinde kıvrılan bir Türkiye'nin acıklı manzarası kalın çizgilerle belirecektir.

Bunalımın yükünü emekçiler, yani fakara halkımız taşıyacaktır. Şimdiden belli ihtiyaç maddeleri fiyatlarında yükselme eğilimleri olduğu görülmektedir. Halkımızın başlıca gıda maddelerini teşkil eden ekmeğe yapılan son zam, emekçi ailelerince ağır şekilde hissedilmektedir.

BUNALIM döneminde işçi ücretlerine, memur ve müstahdem aylıklarına zam yapılması beklenilmemektedir. Hayatın gittikçe pahalılaşması, işçileri, küçük memur ve müstahdemleri son derece olumsuz etkiler altında tutacaktır. Buna kütülcü işçi çıkarmalarının ve çok olursa, ücretli ve aylıkların bunalımından en çok zarar görecektir sınıf ve zümreyi teşkil ettikleri ortaya çıkar.

15 milyonluk bir kütülcü meydana getiren küçük esnaf ve zanaatkarlar da genellikle bunalımdan müteessir olacaklardır. Her ne kadar bunlar arasında toptancı tüccarın aracılığıyla durumlarında olanlarla ithalat ikamesi mal üretenlerin bunalımından başlangıcında bugünkü gelirlerini korumaları, hatta artırmaları mümkün görülse bile, kısa bir süre sonra bunlar da ekonomik faaliyetlerdeki genel yavaşlamanın kurbanları arasına gireceklerdir.

Nüfusumuzun yüzde 75'ini teşkil eden köylü ailelerinin üçte biri topraklıdır. Tarım işçisi veya vasıfsız işçi olarak çalışmak durumunda bulunan bu 3,5 milyon köylü, işçilerden ve memurlardan da ağır zararlara uğrayacaktır.

İsteyecek toprak sahibi köylü aileleri üzerinde bunalımın etkileri kesin bir faktör olan hava şartlarına, devletin uygulayacağı fiyat politikasına ve banka kredilerinin hacmi ve dağılımı şekline göre biçimlenecektir. Şimdiye kadar uygulanan fiyat ve kredi politikasına bakarak, küçük, hatta orta çiftçisinin buhranın olumsuz etkilerine maruz kalacağı sonucuna varabiliriz.

Bunalımın gerçek ücret ve gelirler üzerindeki olumsuz etkilerinin yanı sıra kamu yatırımları ve kamu hizmetlerinde sebep olacağı daralmaları da hesaba katmak gerekir.

EKONOMİK faaliyetlerin yavaşlaması, genellikle kamu gelirlerinde azalmaya yol açacağından, önümüzdeki aylarda vergi artırımları ve tekel maddeleriyle kamu iktisadi teşekküllerinin arzettiği mallara zam beklenmemelidir. Emekçi sınıf ve zümrelerin hayat şartlarını önemli şekilde ağırlaştıracak olan bu zamlar, devletin cari giderlerinden başka, kamu yatırımlarının finansmanını da karşılayacak seviyede olmayacağından, devlet ya yatırımları kısmak, yada enflasyoncu bir finansman yolu tutmak zorunda kalacaktır.

Bir yandan millî hasılaya oranla 1966'dan beri esasen düşüş gösteren kamu hizmetlerine ayrılan meblağların bunalım döneminde daha da düşeceğini söylemek bir kehanet sayılmazsa gerekir. Önümüzdeki aylar ve yıllarda kamu hizmetleri bugünkü düşük seviyesinin de altına inecektir. Üstelik kamu hizmetleri genellikle varlıklı sınıfların istifadesine göre ayarlandığından, halkın sıkıntıları bir de bu yönden ağırlaşmış, katmerleşmiş olacaktır.

Bunalım dönemine girilmiş olması, ikinci beş yıllık kalkınma planı uygulamasını iyice aksatacaktır. AP iktidarının özel sektörü kalkınma edebiyatının boğluğu

böylece daha açık olarak görülecektir. Kapitalist ülkelere yapısal biçimde bağlı bir ekonomi görüşünden hareket edilerek hazırlanan son kalkınma planı dış finansmanı, işçi ve turizm gelirlerinin artmasını ve ihracat artışını öngörmektedir. Oysa kapitalist ülkelerde beliren olumsuz bazı gelişmeler sonucunda, bütün bu varsayımların hiç değilse tahmin edildikleri seviyede gerçekleşmeyeceği ortaya çıkmıştır. Başlıca dış finansman kaynağı olan konsorsiyumun vaadedilenden 90 milyon dolar eksik kredi açacağı anlaşılmıştır. İşçi dövizlerinde önemli düşüşler olmuştur. Turist dövizlerinde beklenen seviyeye ulaşılmaması tehlikesi belirmiştir. Nihayet ihracatta sanıldığı gibi artış değil, düşüş olmuştur.

AP iktidarında gerek dış borçlar, gerek iç borçlar hızla artmıştır. 30.9.1965'te 986 milyon dolar olan dış borçlar, bu yılın 30 Eylül'ünde 1 milyar 424 milyon dolara yükselerek yüzde 44 oranında bir artış göstermiştir. Aynı tarihler arasında iç borçlar da 12 milyar 255 milyon liradan 19 milyar 453 milyon liraya yükselerek yüzde 58 oranında artmıştır.

Buna paralel olarak 1967-68 ocak - temmuz dönemlerinde ithalatımız 373 milyon dolardan 455 milyon dolara yükselmiştir. Artış oranı yüzde 22'dir. Aynı dönemdeki ihracatımız ise 251 milyon dolardan 249 milyon dolara düşmüştür. Düşüş oranı yüzde 2'dir. İhracat edilen sanayi mamullerinin tüm ihracatımıza oranı da geçen yıl yüzde 18.43 iken bu yıl yüzde 15.89'a inmiştir.

Yabancı sermaye ile ortaklaşa kurulan montaj sanayi sanayileşmemizi engellediğinden başka, Türkiye'yi de dışa daha çok bağımlı hale getirmektedir. Bilim kurumumuzun bu konuda yaptığı incelemeler, montaj sanayinin her birim üretimin gerektirdiği ithal madde ihtiyacını artırdığını ortaya koymuştur.

Türkiye, tarihin yazdığı ilk millî kurtuluş savaşını veren bu ülke, yeni sömürgeciliğin ağına düşmüş tipik bir geri kalmışlık manzarası göstermektedir.

Ancak halk kütlelerine bunca ıstıraplara mal olacak önümüzdeki bunalım döneminin, olumlu sayılabilecek bazı sonuçlar doğurması da mümkündür. Yüksek konjonktür döneminde işbirlikçi sendikacılık işçi sınıfına küçük ve geçici de olsa göz boyayabilecek ve işçilerin bilinçlenmesini geciktiren bazı avantajlar sağlayabilirdi. Fakat bunalım döneminde bu gibi oyunlara imkân olmayacaktır. Fiyatlar artarken ücretlerin donup kalması, sendikal hareketin gerçek kişiliğini bulmasına ve geniş işçi kütlelerinin sınıf bilincine kavuşmasına yol açabilir.

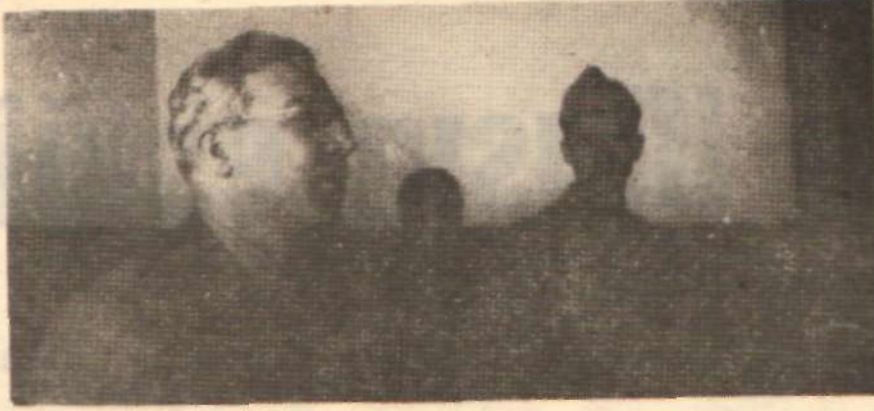
Topraksız ve toprağı yetmeyen köylü tabakalarında ve de kimi küçük esnaf ve zanaatkarlar zümrelerinde de aynı uyanık, aynı bilinçleniş görülebilir. Sekiz yıldır harcadığımız emekler elbette boğuna değildir. Halkımız elbette haklarına sahip çıkacaktır. Bu kapkaç düzeni ilanına devam etmeyecektir.

ÖNEMLİ bir nokta üzerinde biraz daha durmak lazımdır. Bunalım, başarısızlıklar, AP iktidarını ve daha başka kuruluşları ve bunların temsil ettiği gerici, tutucu sosyal sınıfları, anayasa dışı, kanun dışı yollara her gün daha çok iteleyecektir. Şimdiye kadar başvurulan kaba kuvvet yolu, daha plânlı, daha örgütlü hale sokulabilir, Fağst komando ekiplerine benzer, gizli eğitim görmüş kuruluşlar meydana getirilebilir. Yer yer halkımızın tertemiz dinî inançları istismar edilerek kışkırtmalar yapılabilir. Şimdiden bu yolda bazı denemelere girişildiğine şahit oluyoruz. Zayıf bir ihtimal de olsa, hatta Yunanistan'daki gibi bir darbe teşebbüsüne girişilebilir. Bütün bu ihtimaller karşısında uyanık ve hazır olmak gerektir. Halka dönük sosyalizme açık, istiklalci, devrimci ve demokratik ana yasamızı, milletin uyanık evlatlarının beklentiğine emanet edilmiştir. Milletin uyanık evlatlarının sayısını hızla artırarak, kötü gelişmeleri tesirsiz bırakmak görevi bir Türkiye İşçi Partisi'ne düşüyor. Gerçekleri halkımızla anlatacağız; usanmadan, yılmadan. Nasıl aldatıldığını nasıl sömürüldüğünü en uzak köylere kadar gidip söyleyeceğiz. Bu sefer millî kurtuluş mücadelesinin düzeni değiştirmeye mücadelesiyle birlikte yürütüleceğini iyice belirteceğiz ki, emekçiler mücadeleye daha büyük bir şevkle katılınlar...

— Biz halkı elimizin üzerinde taşıyoruz.

PEYAMI SAFA
— İslah olmaz fasist —

SABAHAD-
DİN ALİ —
Nâzım'dan
teşvik
görmüştü

Nâzım

VALÂ NUREDDİN
— Nâzım'ın yol arkadaşı —

ERTUĞRUL MUHSİN
— Nâzım'ın oyununu yönetti —

Nâzım'ın eski arkadaşı Valâ Nureddin Moskova'ya ilk gidişlerinin hikâyesini bize şöyle anlatmıştı:

Kurtuluş savaşına katılmak üzere Ankara'ya gitmiştik. Bir müddet orada kaldıktan sonra, Moskova'ya gitmeğe karar verdik. Büyük Oktobur inkılabı üzerimizde öyle bir etki yapmıştı ki, inkılabı yakından görmek, orada okuyup yetişmek istiyorduk. Bu amaca varmak için her türlü göze almıştık. Ankara'ya gelirken Hakim Ziya adında bir arkadaş daha edinmiştik. O da bizimle beraber Moskova'ya gidecekti. Fakat paramız yoktu. Ziya bize para bulmayı vadetti. Aksiliğe bakın ki, o günlerde Ziya'yı askere aldılar, biz parasız yola çıkmak zorunda kaldık. Elimizdeki para tren biletine bile yetmiyordu. Yarı yola kadar bilet aldık. Onda sonraki yolu yürüyerek gittik. Yollarda pa-buçlarımızın tabanları patladı. Uzun bir müddet yalnayak yürüdük. Yanımızda satılabilecek bir benim saatim, bir de halis İngiliz derisinden yapılmış bir bavulumuz vardı. Önce saati sattık. Ve bir müddet onunla geçindik. Sıra bavula geldi. Halis İngiliz derisi bavulun bize hayli para getireceğini samyorduk. Fakat ahılar bize beş liradan fazla vermediler. Çünkü bavul deri değil, mukavvaymış meğer.

Çaresiz aldık parayı. Akşam yemeği yiyecek paramız yoktu. Ertesi gün İstanbul'dan tanıdığımız Şevket Süreyya'ya rastladık. O bizden önce gelmiş, bir okulda öğretmenlik ediyormuş. Bir müddet Batum'da kaldık. Sonra Moskova'ya gittik.

Nâzım Moskova'ya bu gidişlerini «19 Yaşım» şiirinde belirtir. Fakat en önemlisi Nâzım'ın Anadolu'ya geçişi ve Anadolu'yu tanıması olmuştur. Bu seyahat onun Anadolu'ya ait kıymetli şiirler yazmasına yardım etmiştir. Meselâ, «Anadolu» ismini taşıyan şiiri, «Türk Köylüsü» şiirleri bunlar arasındadır. «Anadolu» şiiri şöyle başlar:

Başımızda güneş, ateş, bir sarık,
Çılgın toprak,
Çıplak ayaklarımızda çarık,
İhtiyar katırından
daha ölgün bir köylü yamımızda.
Yanımızda değil, yanan kanımızda.
Nâzım bu şiirini şöyle bitirir :
Artık hepimizin başına,
Bu «dankkk!» desin.
Köylünün toprağa hasreti var,
Toprağın hasreti... Makinalar.

Kafatası

Nâzım o devirdeki çalışmalarıyla yalnız şiire yeni bir şekil ve edebiyata yeni bir muhteva getirmekle kalmadı. Yazdığı piyeslerle de sahneye yeni bir ruh getirdi. İlk yazdığı «Kafatası» piyesi, ilk defa İstanbul Şehir Tiyatrosunda oynandı. Tiyatronun müdür ve rejisörü Ertuğrul Muhsin Moskova'dan dostuydu.

Nâzım'ın piyesi sahneye konduğu akşam, tiyatro kapılarına kadar doluydu. İstanbul'un bir çok tanınmış şair, edip ve aydınları orada toplanmıştı. Nâzım o akşam gayet sık giyinmişti. Galiba kendisini sahneye çıkaracaklarını tahmin etmişti. Eser büyük bir başarı kazandı. Oyun bittikten sonra, onu sahneye getirdiler. Herkes ayakta alkışlıyordu.

Bundan sonra Nâzım'ın bir iki piyesi daha oynandı. Nâzım tiyatro sanatçıları arasında da girmişti. Genç ressamın tablolarında hayatı aksettirmeye başlamışlardı. Bu tablolarda köylü ve işçilerin, balkın sefaleti görünüyordu. Bunda Nâzım'ın payı çoktu.

Sabahaddin Ali

Sabahaddin Ali Almanya'dan yeni gelmişti. «Resimli Ay» da küçük hikâyeleri çıkıyordu. Nâzım, Sabahaddin'in hikâyelerini romantik buluyor, ona realist hikâyeler yazmayı tavsiye ediyordu. Ekseri akşamlar bizim Kadıköy'deki evde toplanırdık. Sanat münakaşaları yapıyor, rejim meseleleri, Türkiye'nin sosyalizme geçiş imkânları tartışma konusu oluyordu. Sabahaddin Ali soldu, fakat henüz mutedil bir soldu. Nâzım onu yalnız realist sanata değil, savaşta beraber olmaya da davet ediyordu. Bu tartışmalar çok defa gece yarısına kadar sürerdi. Sabahattini roman yazmaya teşvik eden de Nâzım Hikmet olmuştu. Sabahaddin'in ilk romanı «Kuyucaklı Yusuf», «Resimli Ay» matbaasında basılmıştı. Nâzım makinaların başında ilk sayıyı almak için bekliyordu. İlk kopyayı alıp da yukarı geldiği zaman Sabahaddin'den fazla o seviniyordu. Gözlerinde, işte bu romancıyı ben yarattım, diyen bir ifade vardı.

Aradan 14 yıl geçti. Hapishaneden çıkışında Nâzım'la görüştüğümüz gün, Sabahaddin'in öldürülmesinden söz açıldı. Nâzım, boynunu bükerek:

«Bir kurban daha verdik, ne yapalım, zafere kanlar içinde varacağız» dedi.

Babasının ölümü

Nâzımın babası eski bir hariciye memuruydu. Birinci Cihan Harbinden sonra memurluktan ayrılmış, Kadıköy'de bir sinemanın müdürü olmuştu. Nâzım babasını çok severdi. Hikmet beyin bir köpeği vardı. Nâzım ona, Mussolini adını takmıştı. Mussolini bir gün babasını ısırdı. Yapılan muayene köpeğin kuduz olduğu anlaşıldı. Babasına kuduz aşısı yaptılar. Fakat, daha önce tatanoz aşısı yapılmış olduğu için bu ikinci aşı, Hikmet Beyin ölümüne sebep oldu.

O gün, Hikmet Beyin evine gittik. Cenazeyi içeride bir odaya yatırmışlardı. Nâzım, üvey annesi ve kardeşleriyle başka bir odada oturuyordu. Çok mahzun ve üzüntülüydü. Bir ara, ölüyü bekleyen kadın heyecanla koşarak geldi:

«Nâzım bey, babanızın yüzü terliyor, galiba ölmemiştir» dedi.

Nâzım hemen heyecanla yerinden fırladı. Fakat odadakilerden biri kolundan çekti:

«Şiir yazmasını bilirsin de, ölüm teri nedir bilmezsin galiba» dedi.

Nâzım'ın canlanan ümidi ölmüş, bir çocuk gibi, yerine oturdu, bir ara gözlerini kapadı ve sonra bize dönerek:

«Mussolini'nin köpekleri milyonlarca kardeşlerimizi öldürüyor. Onun adını taşıyan köpek de babama kıydı» dedi.

Sabiha Zekeriya SERTEL

in Moskova'ya Gidişi

Son yazdığı romanın (Romantika'nın) kahramanını da bir kuduz köpek ısırmıştır. Mümkündür ki, Nâzım, babasının kuduz köpek tarafından ısırılmasından ilham almıştır.

Bir yere otomobille gidilecekse, âdeta çocuk gibi sevinirdi. Ayhânı daha ayın başında bitirirdi. Bir gün sordum:

«— Nâzım, paramı çabuk bitiriyorsun.»

«— Birkaç gün yedin, içtim, bir çift kundura aldım, kalanımı da taksiye verdim.»

Maasını aldığı zaman ilk işi otomobille binmekti. Son defa hapishaneden çıktığı zaman kendisini Bursa'dan denizkenarına kadar otomobille getirmişlerdi. Senelerden sonra, güzel bir otomobille binmek onu pek sevinçlendirmişti. Bunu durup durup anlatırdı.

Büroda masalarımız karşı karşıyaydı. Baktım, Nâzım yazı yazmıyor. Bir kâğıda bir şeyler çiziyordu:

«— Ne o Nâzım? Resim mi yapıyorsun?»

«— Hayır, kızkardeşim Samiye'nin elbisesine model çiziyorum.

Ben mahallenin bütün kadınlarına elbise modelleri çizerim.»

Baktım, gerçekten masanın üstü kadın elbise modelleriyle doluydu.

Nâzım baloda

Nâzım, eşim Zekeriya ve ben, «Resimli Ay» in gelecek sayısı üzerinde fikir yürütüyorduk. Odaya genç bir çocuk girdi. Elime birkaç zarf sıkıttı. Matbuat Cemiyetinin balosu için dört davetiye göndermişlerdi. Nâzım atıldı:

«— Ben ömrümde baloya gitmedim. Gidelim, bu baloya» dedi.

«— Smokinin var mı?»

«— Kel başa şimşir tarak,» der gibi güldü.

«— Nene lâzım, smoking, ben böylece gideviririm» dedi.

«— Olmaz dedim, siyah elbise ararlar, içeri böyle bırakmazlar,» Zekeriya söze karıştı:

«— Gidebiliriz, dedi. «Balov» idare eder. Hak-
kı Tarık benim dostumdur. Ona derdimizi herhalde anlatırız.»

Gece, beraberce yola çıktık. Nâzım'ı yalnız bırakmamış olmak için bizler de günlük kıyafetlerimizle gittik. Valâ Nureddin ile Peyamî Safa da bize katıldılar. Balonun verildiği gazinoya geldik. Kapıda bekleyenler bizi o kıyafette görünce içeri bırakmadılar. Hakkı Tarık'a haber gönderdik. Hak-
kı Tarık bizi görünce şaşırdı.

«— Yahu,» diyordu, «maksadınız ne, baloyu altüst etmek mi?»

«— Yapma Tarık bey,» dedik. «Niyetimiz kötü değil, elbiselerimiz yok da onun için böyle geldik.»

Fakat Hakkı Tarık itiraz ediyordu: «İçeride vekiller, yabancı elçiler var. Nâzım bayrak gibi bir adam. Nasıl sokarım ben sizi içeri?»

Kapıdaki tartışmalar etrafımıza adam top-
layordu. Hakkı Tarık işi uzatmanın mahzurlu ol-
duğunu anladı. Bize, salonun bir kenarında birkaç sandalye koydurttu. Bizler bayram çocukları gibi sandalyelere aralandık. Etrafı seyre daldık. Fa-

kat Nâzım hareketsiz durabilir miydi? Bir ara ayağa kalktı. Dans eden gençlerden biri Nâzım'ı görünce, dans ettiği kadını bıraktı, koşarak Nâzım'ın yanına geldi. Arkasından birçok gençler daha etrafımıza sardılar. Nâzım'ı yakalayıp salo-
nun ortasına götürdüler. Bizler de onları takip ettik. Hepimiz tanınmış insanlardık. Bütün gözler bize çevrildi. Peyamî sarhoştı, önüne gelen kadı-
nı kaldırıp dans etmeğe çalışıyordu.

Hakkı Tarık Bey salonda bir aşağı, bir yukarı ge-
ziyor, sinirli sinirli ellerini ovuşturuyor, ikide bir «bu belâyı merden getirdin başıma» der gibi Zekeriya'ya bakıyordu.

Balodan çıktık. Nâzım kakkahayı bastı:

«— Burjuva balesunun camına okuduksa, dedi

İnkılâpçı şiirleri

Nâzım'ın «Resimli Ay» devrinde yazdığı inkılâpçı şiirlerin her biri birer beyannameydi. Bu şiir-
ler gençler ve aydınlar arasına yayılıyor, gençliğe savaş azmı aşıyordu. Bunların bir çoğunu genç-
ler ve işçiler ezbere biliyordu. Bunlar arasında «Yürüyen adam» (1929), «Gayemin yolcularına» (1928), «Güneşi içenlerin türküsü», «Kerem gibi» şiirleri yeni neslin üzerinde çok derin izler bırak-
mıştır. Bunlardan biri:

Yürüyen Adam

Alın yukarıda,

Kırmızı boyun atkısı rüzgârda

Yürüyor.

Yürüyor adım adım,

Yürüyor ağır ağır,

yürüyor.

Rüzgâr deniz gibi köpürüyor

Esiyor deniz rüzgâr gibi.

Akıyor iki yandan ısıklar,

düşen yıldızlar gibi.

Sesler geliyor derinden,

kalbin uzak sahillerinden,

— Nereye gidiyorsun, yavrum benim, nereye?

Dön, sevgilim

Dön kardeşim,

dön evimin erkeği dön geriye.

Yürüyor o,

İşikle kızgın bir ölüm marşı çalarak.

Yürüyor o,

Gövdesi bir gemi gibi yükselerek, alçalarak,

Yürüyor adım adım,

yürüyor ağır ağır yürüyor.

Kimbilir,

Belki bir daha sokmayacak parmaklarını,

Dizi dibinde dikis diken kardeşinin

sarı saçlarına.

Belki bir daha altında yatıp,

Güneşe giden yeşil bir yola bakar gibi

bakmayacak Gürgeç ağaçlarına.

Yürüyor o, yürüyor.

Açık, geniş adimlarla arşınıyor yolları,

Ağır bir balyoz gibi sallıyor kolları.

Kılıb göğsü bir kalkan gibi kabarık.

İşitmiyor artık,

Hep aynı tahta masanın başında aksamlayan

hasta, topal dostlarını,

Kalbe karanfil ruhu gibi gibi damlayan

sözlerini.

Çıplak

İki bıçak

gibi çekmiş yüzünde gözlerini,
yürüyor düşmana doğru.

Yürüyor adım adım,

yürüyor ağır ağır.

yürüyor.

Nâzım, «Kerem gibi» şiirini yazmış. fakat mecmuaya vermeğe cesaret edememişti. «Resimli Ay» ın 1930 Haziran sayısını hazırlıyordu. O gün Nâzım, sabah erkenden işin başında durarak, say-
faları bağlamıştı. Mecmua gece makinaya verile-
cekti. Akşam üzeri işten çıkacağımız sırada bağ-
mürettip geldi, bir sayfanın eksik olduğunu söy-
ledi.

Bu saatten sonra oturup yazı yazmak boş bir
gey değildi. Camının sıkıldığını gören Nâzım, he-
men yerinden fırladı.

«— Bende bir sayfalık bir şiir var,» dedi
«biraz tehlikelidir.»

Şiiri okumasını istedim

«Kerem Gibi» yi öyle heyecanlı ve o kadar
kitleyi savaşa çağıran bir önder tonuyla okudu ki,
tesir altında kalmamak mümkün değildi. Şiiri a-
lıp, başmürettibe verdim. Şiir, olduğu gibi «İmza-
sız Adams», imzası altında «Resimli Ay» da çıktı.

Şiirin negrinden korktuğumuz başımıza gel-
medi. «Resimli Ay» a bir tehlike olmadı. Fakat emniyet müdürlüğünde «Resimli Ay» ın dosyası
kabarlıyordu Nâzım, yalnız «Resimli Ay» daki ya-
zı ve şiirleriyle değil, çeşitli yollardan gençler, iş-
çiler ve aydınlar üzerinde yaptığı geniş tesirle de
polis dikkatini çekmişti. Nâzım'ın getirdiği yeni
sesten, gençliğe aşıladığı savaş azminden burjuva
idareciler hoşlanmıyorlardı. Nâzım'ın, günden gü-
ne artan nüfuzu onları korkutmaya başlamıştı.

Atatürk o devirde basına nisbi bir hürriyet
vermişti. Nâzım'ın şiir kitapları basılabiliyordu. Marksist eserler tereftine edilebiliyordu. Nâzım bu
devirde fikirlerini öylesine yaymış, etrafında öyle
bir muhit yaratmıştı ki, bunun daha fazla genişle-
mesine burjuva demokrasisi müsaade edemezdi.
Bu kadar artık çoktu.

«Resimli Ay» binası polis nezareti altına alın-
dı. Müessesenin içine güya sol temayüllü gençler,
gizli polis hafiyeleri olarak girdi. «Resimli Ay»
mecmuası ve neşriyatını beraber çıkardığımız or-
taklar da bu durumdan ürktüler. Zekeriya Sertel'e,
Nâzım Hikmeti ve sosyalistleri mecmuadan uzak-
laştırmayı teklif ettiler.

Zekeriya bu teklifi giddetle reddetti. Bu yüz-
den ortaklar arasında çıkan anlaşmazlık çirkin
dağılmasıyla sona erdi. Biz ayrıca daha bir müddet
«Resimli Ay» çıkarmaya devam ettik. Fakat or-
taklar mecmua ihtiyazının şirkete ait olduğunu
iddia ettiler ve neşriyatımızı durdurdular.

Üzerinde önemle durulacak nokta şudur:

Nâzım, o devrin nisbi hürriyetinden, açık ça-
lışma imkânından azami surette faydalanmasını
bilmişti.

Mecmuanın kapanmasıyla, Nâzım'la olan iş
hayatımız da sona erdi. «Resimli Ay» devresi böy-
lece kapandı. Fakat Nâzım'la dostluğumuz ve kavg-
ga arkadaşlığımız ölümüne kadar devam etti.

Gelecek Hafta:
Nâzım Hapishanede

iFŞAAT

Türkiye'de bulunan C.I.A. ajanları

Julius Mader tarafından yazılıp bir süre önce Alman Demokratik Cumhuriyeti'nde yayınlanan Who's who in CIA (CIA'da kim kimdir?) isimli kitap, 120 ülkede faaliyet gösteren 3.000'den fazla CIA ajanının kimliklerini açıklamıştır. İsveç'teki Türkler tarafından yayınlanan Belleten isimli aylık dergi bu kitap üzerinde yaptığı incelemelerden sonra Türkiye'de faaliyet gösteren Amerikalı CIA ajanlarını seçerek tam listesini son sayısında yayınlamıştır. Belleten'in bu önemli açıklamasını aynen yayınlıyoruz.

Amerikan Devlet Bütçesinden her yıl 3 milyar Doların (yaklaşık olarak 30 milyar TL.) gizli servislere, casusluk hizmetlerine ayrıldığını biliyor muydunuz?

Demokrasi ve özgürlüklerin Dünya çapında candarması rolündeki Amerikan hükümetleri bu paralarla Amerikan tekel-lerinin çıkarlarını Dünya çapında korumak, savunmakla demokrasi ve özgürlüklerin savunulmasına da veymiş olu-
r.

Eğer bu paramı Amerika'da
çalışarak yaşamaya düzeyinden çok
uzaklarda insanlık dışı koşullar
altında Gettolarda sürdün
Amerikan zencilerine harcansa,
20 milyonluk bu kütlenin fert
başına mîlî geliri yılda 150
Dolar artardı.

Yine Amerika'nın yıllık Viyetnam harcamaları son yıllarda 27 milyar Doları, son beş yıldaysa toplam 116 milyar Doları bulmuştur.

Yılda yaklaşık olarak Türkiye Bütçesinin 9 katı harcamanın insanların özgürlüğü ve demokrasî adına onların ölümlerini değil de daha iyi yaşamaları için harcadığım düşünsek bir an, Viyetnam halkının yıllık geliri 1900 Dolar yükselirdi ki, bu durumda Güney Viyetnam'da komünizme karşı savaş vermek gerekmezdi.

Yüksek yaşama düzeyine erişmiş Batı ülkelerinde konumizmin ne derecede rağbet gördüğü ortadadır.

TEKELLER VE CIA

Gittigi yere bilim getiren
candarmannın istediği biçimde
demokrasilerin kurulup geliş-
mesini planlayan türlü çeşitli
örgütler vardır. Bunlar kimi

haber alma servisi kimi askerî savunma paktı adı altında kral faaliyetler eyleyler. Temelde amaç Amerikan tekellerinin çıkarları olduğuna göre, yakıştırılan adların girinlik muskama kabiliyetinden hoş şeyler olması doğaldır. Türkiye'de «Barış Gönüllüleri»nin ne olıcı şeyler olduklarını görmedik mi?

Viyetnam savasının Amerikan ekonomisinin olumlu yönde etkilediğini hümanist Amerikan basınından öğrendik. O halde cendarme amca kendi yönünden haklıdır, ve bu hakkının sürdürmesi için de, 2 milyarlık ayırması gerekir.

3 milyar Dolarla ne dolaplar
dönmez ki? Filipinlerde, En-
donezya'da, İran'da, Yunanis-
tan'da, Dominik'te, Biyafra'da,
Türkiye'de hükümetler düşürü-
lür, ihtihaller düzenlenir, Şah-

lar yada Başbakanlar yetiştirilip yerleştirilir, çıkartmalar yapılır vb.

Bu denli geniş bir alanda demokrasi ve özgürlüklerin bekliğini yapmak kolay iş olmasa gerektir.

Bunun içinde NATO, CENTO, SEATO gibi saldırganlık paktlarının yanında AID, OECD, UNESCO gibi yardım-kültür teşkilatları ve AIS, CI, CIC, CIA, DIA, FBI, MIS, ONI, USIA, rümuzaletle daha bir çok teşkilat hep aynı amaçla gizli, açık faaliyetlerde bulunurlar.

Daha çok saman altından su yürütmekle ünlü CIA'yı hepimiz tanırız. Kulaktan kulağa fısıltılar doludur. 14 Bakanlıkta bu casusluk teşkilatının ajanları varmış denir; Türkiye'nin Başbakanları bu teşkilatça seçilip yetiştirildikten sonra Türkiye'ye postalanıyormuş denir; örnek olarak Demirel gösterilir Vb.

Gel gör ki, Türk solcularının nabız, solunum ve lokasit durumlarını en hassas burunlu yaratıklara yaragırcasına yakından izlemeyi marifet bilen komprador iktidarı bu gerçekleri bir türlü bilmek istemezler. Bu güne dek bir tek Amerikan ajanının yakalandığı görülmemiştir. Yakalananlar hep Rus ajanlarıdır nedense.

Amerikan ajanlarının yaka-
lanmayışından bunların yokluğu
yada usta ajanlar oldukları so-

KALYON

Sabahın körü, sabahın beş buçuğu, Okmeydanı'nda,
Darülaceze'nin oradayız... Bir yanda gök-delen, bir yan-
da yer-delenler...

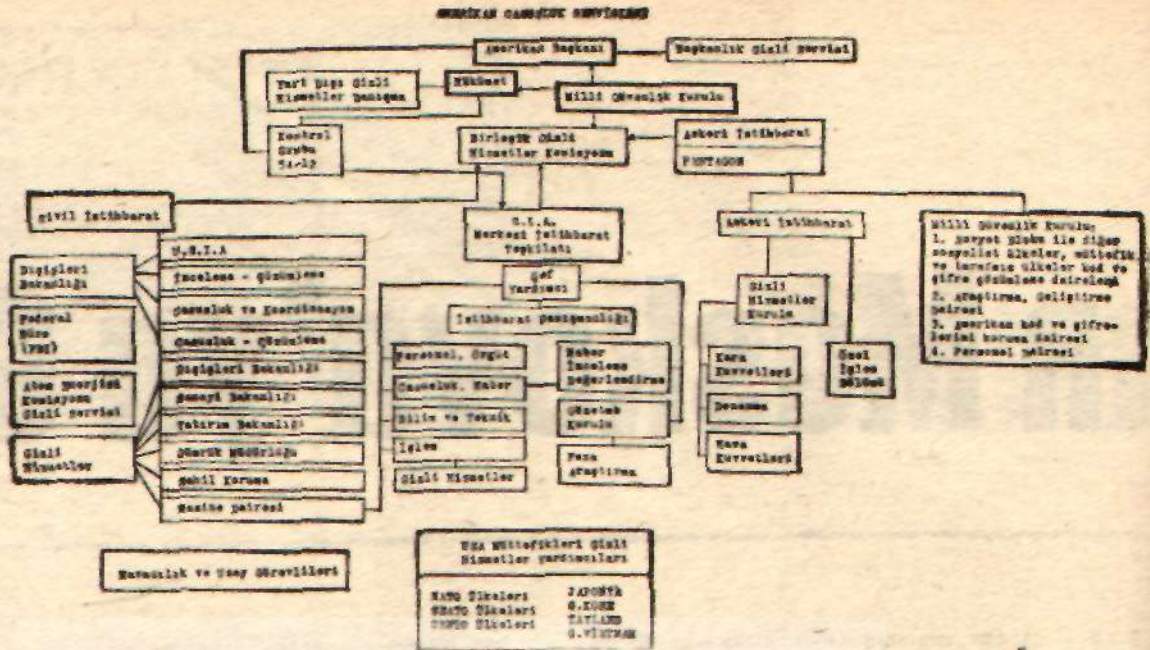
Tek güzü gece-kondulardan, insanlar uğruyor dışarı, iki kat, iki büküm... İç donarıyla, yahn-ayak kadınlar, çocuklar, erkekler, haril-haril, bir gidip bir geliyorlar... Gören bir tapınak dikeyiyorlar sağı: Ebramlar, Babil Kuleleri, Taç-Mahaller gibi... Sokul yarılarına da bir bak!.. Ellerinde büyük küçük kovalar, Vİta kutuları, konserve kutuları, ve sapları telden, bayırdan aşağı deviriyorlar elindekileri... Döküyorlar... Ne mi döküyorlar! Boklarını döküyorlar, sidikle karışık... Yani Eser üstüne eser katıyorlar!..

Ve döktükleri var ya, denize inecekler Barbaros kal-
yonları gibi...

Donanmalar hep gece olmaz a, bu da sabahın köründe bir donanma...

Ve ey kardeşler, kovalardan ve kutulardan başka kaybedecek şeyi olmayanlar, BİRLEŞİN!...

Can YÜCEL

Amerikan casusluk teşkilatının geması

nucuna varmak çok yanlış olur. Komprador iktidarların Amerikayla içli dışlı işbirliği halinde oluşları yüzünden böyledir bu. Amerikan ajanı elini kolunu sallayarak dolabilir ülkemizde,

Komprador burjuvazisi ve onun iktidarı yardım eder a-
jana. Türkiye'nin nefes alışı bu
ajanlar aracılığı ve bu sınıfin
yardımıyla günü güne izlenir
Amerika'da. Dogunun sorun-
larından tutun da siyasi birtüt-
lerin özel durumlarına değin
her şey günü gününe yetiştiril-
ir Amerika'ya.

Bir gün bir yurtsever gikan bir gizli raporu açıklar. Rapor bellidir ki satılmış bir Türk'ün Amerikalı bir ajana verdiği u-hasal çıkarlarımızla ilgili bilgilerle doludur. Komprador İktidarı ne yapar yapar, işi uyutur, Amerikan ajanı aranmaz, bulunmaz.

Barış Gönüllüleri Anadolu'da bir seri anketler açar, yine ülkemizin güvenliği ile ilgili bazı bilgileri kendi ülkelerine salverirler. Biz bunu ancak bizden gelen bilgiler sağınca duyulmaksızın basılıp yayınlandığında haber alır, ve kendi ülkemizle ilgili bir çok gerçekleri de bu meydana dış kaynaklardan zahmetsizce öğrenmiş oluruz.

Amerika'nın kirli emellerin sahneye koymak için gizlilik garınan aranmadığı tek ülke dir Türkiye.

KİM KİMDİR?

Komprador İktidarları yur-
dun gerçeklerini zahmetsizce
dış kaynaklardan öğren-
diler, «dış kaynakların, biz-
ler hakkında neler bildiklerini
de aldığımızı söyleyebiliriz».

Ama gel gör ki, bu olmuyor
Yıllar yılı örnek aldığımız Ba-
tının beş parmağı bir değil.

Bir Batılı gelir Türk Tarihini yazıp Türklere armağan eder. Bir diğeri - Çanakkaleye geçememiş bir kumandan - Çanakkale'de Türklere gaz bombası kullanmak gerektiğini söyler. Başka biri «Yabancı Sermaye Kanunumuzu» hazırlayıverir. Bir başkası da Türkiye'deki Amerikan ajanlarının listesini.

Who's who in CIA? / CIA
de kim kimdir? adlı bir kitap

geçti elimize. Bunun yazarı da Batılı. (Batının Doğusundan) 596 sayfalık bu küçük boy kitapta neler yok ki. Bir küçük ansiklopedi diyebiliriz buna. Amerikan ajanları ansiklopedist. 120 ülkeden 3000 den fazla Amerikan ajanı tanıtılıyor bu kitapta. İnce bir dikkatle hazırlanmış rahat okunup yorulmadan izlenebilecek bir başucu kitabı.

Biz bunların içinden Türkiye'dekileri yada Türkiye'de bulunmuşları seçip ayırdık. 100 den fazla isimle kargılaştık. 1968 Nisanında yayınlanan kitapta ajanların bulundukları yerler Ocak 1968 durumuna göre verilmiş. O tarihten bu yana yeni atanmalarla durum ancak pek az değişmiş olabilir. Bu bakımdan ilk bölümde Ocak 1968 durumuna göre Türkiye'de bulunması gereken ajanları tam kimlikleriyle, bunun dışında kalan diğerlerini ise sadece isimleri ile veriyoruz.

Amerikanofil İktidara yarar-
lı olması dileğiyle.

**MUHTEMELEN
HALEN TÜRKİYE'DEKİ
CIA AJANLARI**

Akins, Richard T.
Doğumu: 3.11.1914
Görevleri: 1940/48 US Army
G-2 servisinde teğmen; 1949/60
US Air Force A-2 servisinde/
Kırmızı Deniz/1961-1965 US
Dep. of State;
Bulunduğu yerler: Murree,
Ravalpindi, Ankara/Ataşehir.

BROWN, Allan W.
Doğ.: 3.6.1929.
Bildigi yabancı dil: Türkçe.
Gör.: 1955 US Army'de, 1945/
50 US Hazine Dalresinde; 1950/
57 US Army Genel Kurmayında
MİS uzman; 1958 den beri Dep.
of State'de
B.Y.: Karagi, Dakka, Ankara
(Politik memur)

BROWN, Edward R.
Doğ: 16.2.1927
Gör: 1945/46 US NAVY'de;
1951/60 Ordu Genel Kurmay
Dairesinde araştırma görevlisi;
1961 den beri Dep. of State de;
B.Y.: Tahran, İstanbul (Kon-
solos)

COOLIDGE, William Bradford
Doğ.: 20.11.1916
Göç.: 1937/39 Japonya ve
Çin'de raporör; 1944/46 US

POLİTİKA VE ÖTESİ

mehmed
kernal

Birbirimizi sevmek

Güne bir aydın dırıldırına düştük. Birbirimizi sevmiyoruz. Sevmediğimiz gibi, bir de üstelik düşman oluyoruz.

«— Ahmet mi? Geç onu, ne anlar bu işten...»

«— Hüseyin mi? Sen onu bilmezsin, ne uyur yalandır o...» diyen bir küçümseme ve kan davası içindeyiz.

Soruyorum bazılarına :

«— Ahmet veya Hüseyin!.. Ne alıp veremediğin var onunla? Tamır mısın? Senin henüz onları tanıman, yaşın gereği biraz erken...»

Bog veriyor söylediklerime... Kulaktan dolma bilgilerle, Arnavut tabancası gibi ezberlediklerini sıkıyor. Dediklerimin çoğu genç... Aralarında tartışma geçenler de, hayli yağlı kişiler. Onlar da gençliklerinde birbirleriyle mızga, huy, görüğü tabiat anlaşmazlıklarına düşmüşler. Bu anlaşmazlıkları toplumu eyleme karıştırıyorlar.

Düşünüyorum başbozukluğu... Neden böyle oluyor bunlar, diye sorular soruyorum kendi kendime... Kitaplar karıştırıyorum. Başka ülkelerde de böyle düşmanlıklar olmuş mu? diye araştırıyorum. Birazlık olsun buluyorum, işin püf noktası... Sosyalizm muhalefet dönemini yaşarken, vaktiyle Rusya'da da olmuş böyle geyler. Toplumcular birbirlerini sevmiyorlarmış. Birbirlerine düşman kişiler halinde yaşıyorlarmış. Derleyici toplayıcı bir adam çıkmış. Adı : Lunaçarski... Tutmuş marifetli toplumcuları bir araya getirmiş.

«— Birbirinizden ne alıp veremediğiniz var?» diye sormuş.

Kişiliğini ve otoritesini kullanmış. Her marifet sahibine bir görev vermiş. Ekonomistine, sosyologuna, fizisyenine, tarımcısına, aklıma ne gibi marifet geliyor... hepsini görevlendirmiş.

«— Şunları, şunları yapın...» demiş. Bundan sonra aydın dırıldı kesilmiş. İş yapmayın, görevini yerine getirmiyen mahcup duruma düşmüş. Galiba bu sevimsiz olaylar, kavgacı gürültücü örnekler, bir görev yapmama, işsizlikten çıkıyor ortaya. Bu kötü alışkanlıklara gençlerin rağbet etmekte olduklarını gözlemliyorum. Dilim döndükçe onları uyurmaya çalışıyorum.

İhk, rahat bir limana sırtını dayayan, küçük dağları ben yarattım, büyükleri de nasıl olsa benimdir, tıfalanması içine giriyor. Bunları uyarmak gerekli. Hafazanallah, bu kötü alışkanlıklar, genç kuşakların zihninde de iyice yer ederse ardı gelmez bu işlerin sonu.

Bazı iktidar partial elemanlarını görürdüm.

«— Ben bu parti için ölüyorum...» derlerdi. Bakardım, üstte yok, başta yok, Herif cıgı dökülüyor.

«— Sen ölsen ne olacak, yaşıyan ne olacak?» diyemezdim. Desem de anlamazdı. Aramızda da böyleleri türemeye bağladı.

«— Ben filân kes için ölüyorum. Ben falana lâf söyletmem...»

Bunların da üstünde bağında yok. Bunlar da pırtıl. Üniversitede yıllardır bekler, eli bir iş tutmamış. Ne için, neyle savaşının farkında değil. Duymuş ki, toplumsuluk iyidir. Duymuş ki, toplumsuluk haklı bir tarih çizgisini izlemektedir. Öyleyse bu da ondan yana olursa, ilerisini garantililecek.

Bunları bu kötü alışkanlıktan caydırmalı. Aklı bağında olanlar uyarmalı. Kargımızdakilerin bize eza ve efa etmeleri, işsiz, aç çıplak komaları yetmiyormuşcasına bir de bu yapay uğraş (sun'i hareket) peşinde mi koşacağız?

Demem o ki, toplumsuluk önce, toplumcunun bir birini sevmesi meselesidir. Bu yola bağ koymuşlar birbirlerini sever, birbirlerine saygılı olurlarsa, ne demek istediklerini iyi niyet, hoşgörü, içtenlikle dinlerlerse, bu keşmekeşten kurtulmuş oluruz.

Taktik, strateji, teori, eylem, eylemlerin biçimi, bunlar, herde hepsi açık seçik ortaya çıkacaktır.

Berbera sormuş :

«— Sakalım ak mı kara mı?»

Berberin cevabı :

«— Şimdi kesiyorum. ak mı kara mı öüne düşecek görürsün...»

Akı da, karayı da bir iki yıl içinde göreceğiz.

Army'de; 1950 den beri CIA'da; 1946 dan beri Dep. of State'te; 1959-SEATO geliştirme Merkezi Müdürü; 1960- Dep. of State Doğu Asya Dairesi Şefi; 1962-Uzakdoğu Masası Geliştirme ve Araştırma bölümü Şef Yardımcısı; 1963 - Dep. Of State Gizli servisinde Özel Danışman; B.y.: Tokyo, Nagoya, Bangkok, Vaşington, Ankara (Özel Danışman)

FAY, John F.
Doğ.: 17.11.1921
Gör: 1943/48 US Army'de; 1951/58 Ordu Genel Kurmayı MIS inde; 1958/59 CIA'da, 1959 dan beri Dep. of State de; B.y.: Katmandu, Dakka, Vaşington, İstanbul (Konsolosluk memuru)

FISHER, Francis McCracen
Doğ.: 6.5.1907
/45 Savaş Bakanlığında Çin 1933/41 Çin'de muhbir; 1941 Harekâtı Müdürü; 1945 denberi Dep. of State te; 1949 US Harp Akademisinde; 1953 denberi USIA ve CIA de görevli; 1964 denberi CENTO İlişkiler Görevlisi;

B.y.: Pekin, Yeni Delhi, Ankara (Ataşe)

GAMMON, Albert L.
Doğ.: 5.3.1918
1941/45 US Army MIS inde; 1951/53 US Air Force AIS inde teğmen;

B.y.: (Ankara Havaçılık Uzmanı)

GRAVES, Thomas V.
Doğ.: 23.8.1914

1938/41 Raportör; 1941/46 US Army de Yüzbaşı; 1946/47 US Air Force A-2 Görevlisi; 1947/51 USA'nın Türkiye'deki Askeri sözcüsü; 1953 denberi USIA de

B.y.: Ankara, Lahor, Karag, Pretorya, Beyrut, Ankara, (Ataşe)

Dr. HARRIS, George Sellers
Doğ.: 1.3.1931

1956/57 US Air Force AIS inde; 1958-1965 Dep. Of State de;

B.y.: Ankara (Ataşe)

HOFFMANN, Vito L.
Doğ.: 3.6.1914
1943/45 Savaş Bakanlığında İnceleme Uzmanı; 1943/46 US Army de G-2 Görevlisi olarak Teğmen; 1946/47 Ordu Genel Kurmayında; 1948/55 Pentagon İcra Gücü Görevlisi; 1955 denberi Dep. of State te; B.y.: Viyana, Frankfurt a. M., Ankara (Ataşe)

MACK, Robert S.
Doğ.: 16.5.1903
1943/47 US Army de G-2 Görevlisi olarak Binbaşı; 1947/56 Dep. of Com. de 1958 denberi AID de;

B.y.: Tahrân, Asunsiyon, Ankara (AID Danışmanı)

MOODY, Sigurd V.
Doğ.: 1.4.1916
1941/45 US Army CIC de Yüzbaşı; 1947-1962 Sendikacılık Öğretmeni; 1962 de Dep. of Lab. da; 1963 den beri Dep. of State de, CIA de görevli; B.y.: Karag, Ankara (Sosyal Ataşe)

MORAN, Brian T.
Doğ.: 25.12.1928 Y.d.: Türkçe

1946/47 ve 1955/58 US Army G-2 de Üsteğmen; 1951/55 ve 1958/59 Ordu Genel Kurmayı MIS de Araştırma Uzmanı; 1960 denberi Dep. of State te; B.y.: Kabul, Ankara.

MUDRINICH, Daniel
Doğ.: 31.10.1920

1942/46 US Army de 1945/64 Ordu Genel Kurmayında İnceleme Uzmanı; 1964 denberi Dep. of State te;

B.y.: Ankara (Ataşe)

PUNTAM, Robert E.
Doğ.: 28.7.1915

1942/46 ve 1951/61 US Sahil Koruma Korvet Kaptan; 1961 denberi Dep. of State ve CIA de görevli;

B.y.: Amman, Tayiz, Ankara (Finans memuru)

REDDING, Alan David Dr.
Doğ.: 20.6.1919

1950/52 US Air Force AIS de 1952/55 US Dep. of State

Dış İlişkiler Konseyi Üyesi, 1959 Sovyetlerle ilgili Planlama Bürosu Şefi; 1960 Komünizm Sorunları Danışmanı; 1962 denberi USIA de

B.y.: Ankara (Danışman)

SANDALLS, William Thomas

Doğ.: 24.5.1917 Y.d.: Almanca

1940/49 US Army de Üsteğmen; 1951 den beri Dep. of State te; 1962 Dep. of State US Army Özel Çıkartma Kuvvetleri İlişkileri Elçisi;

B.y.: Beyrut, Şam, Hamburg, Fort Bragg, Mogadishio, Adana (Politik Memur)

SMITH, Elaine Diana

Doğ.: 15.9.1924 Y.d.: Türkçe

1947 den beri Dep. of State te; 1956 denberi CIA de görevli;

B.y.: Bürüksel, Tahrân, Welington, Ankara (Konsolos)

WABEKE, Bertus Harry

Doğ.: 15.11.1914 - Güney Afrika'da, Yabancı dil: Fransızca, Hollandaca.

1922 denberi US vatandaşı; 1943-46 US Navy A-2 Astteğmen; 1949/51 Ordu Genel Kurmayında İnceleme Şefi; 1951 den beri Dep. of State ve CIA de görevli, 1963 Dep. of State UNO Sorunları Görevlisi, 1964 Dep. of State Pentagon'la İlişkiler Görevlisi;

B.y.: Stuttgart, Vaşington, Ankara (Politik memur)

Prof. WEBSTER, Donald Everett

Doğ.: 10.3.1901

1931/35 Türkiye'de Doçent; 1941/43 OSS in Yakın Doğu Masası İnceleme ve Geliştirme Kısmı Şef yardımcısı; 1943-59 Dep. of State te; 1961 Türkiye'de Amerikan Kız Akademisinde Felsefe Profesörü.

B.y.: İzmir, Beyrut, Meşed, (Tayyeh 1. Sekreter), İstanbul.

DİĞER AJANLAR

ANTHONY William H., BARLERIN Henry S., BECKWITH John W., BORN Donald W., BREWSTER, Herbert, Daniel, BUTTLES Bruce, CALDER Donald B., CAMPBELL Walter L., CHIRITTON George A. jr., COHN David H., CRAWFORD Franklin Joseph, DAVIS Thomas W. jr., DEGAN John J. jr., DEWEY Lawrence R., DIBBLE Gordon K., DOERR John David, DULLES Allen Welsh, ELLIS Harry H., FALZONE Michael A., FOLEY Paul,

FORSTER Richard De Vere Dr., FRANK Pat Harry Hart, FREEMAN William R., GLENNON Joseph F., GOIRAN Roger, GRIFFIN George G.B., GUSTIN James Ragon, HUBBARD Fred E., HUTTON Paul Churchill, JOHNSON Edmund R., JONES Ellis O., KANE Edward R.M., KINGSLEY Rolfe, LAUGEL Raymond W., Mc DONALD Donald Stone, MARKS Edward David, MARTIN Edward John, MASON Stanhope Brasfield, Mc MANUS Joseph F., MERRIAM John L., MILLER Kenneth P., MINNER Robert Graham, MORIN Martin Joseph, MORRIS John Howard, MURPHY Nicolas M., NAAS Charles W., NATIROV Malia G., PALMER Roy Vance, POLSTEIN Martin, PRINCE Edward Philip, RAMSAUR Ernst Edmondson Dr., REDFORD Ralph, Hubbard, RENNER Graham Downie, RETTENBERG Frank, ROBERTS Frank Needman Prof., SCANLAN John D., SCOTT Joseph Welch, SMITH Norman Louis, SYMMES Harrison Matthews, THOMPSON Lawrence Sidney Dr., TRUEHEART William Clyde, WATKINS Quentin H., WIESNER Louis Arnold, WILEY Arthur G., WRIGHT Edwin Milton, ZIMMERMANN David M., ZOGBY Ghosen J.

Meksika'da 1967-68 Okul Yılına Karşı Demonstrasyon Katılımcıları

Meksika gençliği niçin isyan etti?

Mekin GÖNENÇ

DÖRT ay kadar önce Meksika'nın başkentinde patlak veren öğrenci gösterileri, eğitimde reform isteğiyle gerçekleşen ve geçen hafta içerisinde 35 öğrencinin askeri birlikler tarafından makinelî tüfek ateşi açılarak öldürülmesi sonucunda, küçük çapta bir ihtilal hareketi haline dönüşmüştür. Aslında, bütün bir yaz boyunca süregelen olayların nedeni, yalnızca üniversitelerdeki öğrencilerin eğitim alanındaki reform istekleri değil, ayrıca, ülkenin mevcut düzen ve yönetimine karşı tabandan gelen direniştir.

Yeryüzünün tüm burjuva basın ve yayın organları, Meksika'nın üniversitelerinde başkaldırı altında yatan gerçeklerin, ülkenin ekonomik ve bununla bağlantılı olarak siyasi özgürlüğü uğrunda girişilen son derece bilinçli ve aynı zamanda inatçı bir direniş olduğunu gayet iyi bilmekte idiler. Ne var ki başlangıçta, kasıtlı olarak Mexico City olaylarını Avrupa'nın belirli öğrenci merkezlerinden sıyrayan ve bunların içerisinde bulunan gençliğin moda haline getirildiği taktili bir nümayiş hareketi şeklinde nitelendirmeyi gerekli gördüler. Olayların tahminlerden daha uzun sürmesi ve kanlı bir şekil alması sonucunda, bu kez burjuva basın ve yayın organları ağız değiştirmek zorununu duyarak, diktatörlük gerçeklerden uzaklaştırabilmek için olayların altında ekonomik parmağı bulunduğunu fikrini yaymaya başlamış bulunuyorlar.

Olayların gerçek nedenlerini görebilmek için, önce bu ülkenin ekonomik yapısının, tüm üretim sahalarını harekete geçiren yatırım kaynaklarının nereden geldiğini, köylü ve emekçi halk topluluklarının ülkenin parlamentarî yönetiminde söz sahibi olup olmadıklarına bilmesi gerekir. Bunların dışında kalan bir eleştiri bizleri gerçeklere götürmeyecek ve derin bir burjuva aldatmacasından başka birşey olamayacaktır.

Meksika bugünkü düzenine 1910-1917 ihtilali sonucunda ulaşmıştır. Meksika köylülerinin hayatları bahasına giriştikleri bu kanlı ihtilal, tıpkı Fransız ihtilalinin sonunda olduğu gibi, afeodal düzeni geniş çapta ortadan kaldırıp, yerine «burjuva» toplumlarına geçiş sağlayacak sınıflı bir düzenin kurulmasını öngörmüştü. İhtilal sona erdiğinde Meksika'nın sosyo-ekonomik yapısı genel hatları ile şöyle idi:

Asırlar boyu zengin toprak ağalarının arazilerinde bir «eser» olarak çalışan Meksika köylüleri, özellikle kuzul deriher, son derece fakirdi; Toprak ağalarının ve cumhurbaşkanı Diaz dahil ülkenin mali servetlerini ellerinde tutan asillerin büyük bir çoğunluğu selâmeti yurt dışına kaçırmakta bulunmaktaydı; göze batır sanayi kuruluşları henüz yoktu. Mevcutlar gayet küçük çapta ve çoğunluğu yabancı kaynakların elinde idi; toprakaltı servetlerinin hemen hemen tümü ellenmemiş -durumda idi; Devletin kasaları bomboş olup, mali gücü «bice» denemek durumunda idi; o güne kadar ülke içerisinde göze batır bir sermaye birikimi sağlanmadığından, her türlü iş alanında Meksika'nın son derece güçsüzdü; ihracatı çok az, bunun yanında geniş çapta ithalat yapmak durumunda bir devlet olduğundan, dış ödemeler dengesi yıllar yılı ülkenin aleyhine geniş açıklar vermiş ve Meksika devleti ağır dış borçlarla karşı karşıya bırakılmıştı.

Bu kadar olumsuz şartlar içerisinde, Meksika'yı aklıca bir yoldan, yani sosyalizm ile kurtarmak yerine, «sermayesiz» olmayan kapitalistlerle (!), yani kapkaç, fırsatçılık ve devlet soygunu yolu ile kalkındırmayı düşünen siyasi yöneticiler hem ihtilale, hem de o ihtilal için hayatlarını ortaya koyan köylü ve tüm emekçilere ihanet edecekler ve o günden itibaren Meksika'yı yavaş yavaş siyasi ve sosyal bir kaosun içerisinde iteceklerdi. Bundan böyle, her geri kalmış ülkede olduğu gibi, Meksika'da, tarım

alanında büyük arazi sahiplerinin ellerinden tutacak, tarım alanındaki devlet yatırımları ve makinelî tarım yalnızca bu sınıfın çıkarlarına yarayacak ve kendilerini daha güçlü bir hale getirecekti; sanayi kaynaklarının harekete geçirilebilmesi için ise, dış yatırımlar aranacak ve kısa zamanda gerçek anlamda bir kapitalist sınıf yerine halktan kopuk bir komprador sınıf türeyecekti. Bu arada, arslan payı kuzeyde kendisi ile sınırları bulunan A.B.D.'nin elinde kalacak şekilde bütün kapitalist ülkeler Meksika'nın zengin kaynaklarından nasıplenmek yarışına gireceklerdi. İşte elli yılda tamamen bir barış ve sükunet içerisinde tamamlanan burjuvaziye geçiş döneminde Meksika'nın ekonomik yapısı ne şekil almıştı? Bu soruya verilen cevaplar, dört aydır süregelen öğrenci hareketlerinin nedenlerine de ışık tutacaktır.

Özellikle ikinci dünya savaşından bu yana Meksika'daki yabancı yatırımlar beş misli artış göstermiştir. 1946 yılında 2 milyar 800 milyon peso tutarındaki dış yatırımlar, 1961 yılında 14 milyar 700 milyon peso'ya fırlamıştır. Ne var ki, bu dönemde A.B.D.'den gelen kaynaklar hızla bir çoğalma gösterirken, Fransa, Kanada ve İsveç gibi kapitalist ülkelerden gelen yatırımların hemen hemen sıfıra yaklaştığı gözlerden kaçmamıştır. 1939 yılında dış yatırımların %60'ı Amerika kaynaklarından gelmekte iken, bu oran 1960 yılında %83'e, 1967 yılında ise %87'e fırlamıştır.

Batı Almanya, faşist rejimleri destekliyor

YUNANISTANDA, faşist junta yönetimi ele geçirince, Avrupada ve dünyanın bir çok ülkelerinde Yunan generallerini yer ve sağcı diktaya protesto eden sesler yükseldi. Bunların en önemlilerinden biri belki de, İsviçre'de Basel şehrindeki «Banque des règlements internationaux» un Atina'daki generallere tüm kredileri kesmesiydi.

Bu haber üzerine Bonn'un Atina Büyükelçisi Herr Schütter derhal Bonn'a uçtu. Gerekli temaslardan sonra, Bonn Hükümeti, İsviçre'nin Yunanistan'a yeni baştan kredileri açmasını sağladı. Ama, Batı Almanyanın, faşist generaller rejimini desteklemesi burada bitmiyor... İşte bir kaç örnek :

21. Nisan, 1967 : Yunanistanda faşist generallerin hükümet darbesi.

25. Nisan, 1967 : Faşist rejimin dışişleri bakanı Paul Economou Gouros, Adenaur'un cenaze törenine geldi. Bonn Dışişleri Bakanlığı yarı resmi bir ağızla «bunun dolayı bir şekilde Bonn'un yeni rejim tanıdığına delil ettiğini» söylüyor.

28. Nisan, 1967 : Associated Press, Bonn Hükümeti'nin Atina'ya her çeşit ticari ve ikisadi yardıma bulunacağını bildirmektedir.

3. Mayıs, 1968 : Yunanistan'daki Alman Elçisi Herr Schütter, Bonn'daki yırtınmalarından sonra tekrar Atina'ya dönmüş ve ilk Yunan Dışişleri Bakanlığını ziyaret etmek olmuştur. Tam bu tarihte büyük Alman firması Thyssen, faşist generaller hükümetine 50 milyon marklık bir kredi açmıştır.

9. Mayıs, 1967 :

Honn'dan öğrenildiğine göre, Batı Alman Hükümeti, Yunanistan'a «Ultra-modern denizaltıları» verecektir.

24. Mayıs, 1967 :

Gene Bonn'dan gelen resmi haberlere göre Batı Alman Hükümeti Yunanistan'a 200 milyon marklık mali yardıma bulunacaktır.

26. Mayıs, 1967 :

M. 47 tipinde 40 tane Alman zırhlı arabası Selânik limanına çıkarılmıştır.

Bunları orta boyda ve ağır savaş araçları izleyecektir.

10. Ağustos, 1967 :

Kiesinger/Strauss hükümeti Atina'ya 25 milyon marklık yeni bir kredi daha açmıştır.

22. Ağustos, 1967 :

Bonn Dışişleri Bakanlığından öğrenildiğine göre son 6 ay içinde Yunanistan ve Portekiz ordu ve polisine 40 milyon değerinde silah verilmiştir.

24. Ağustos, 1967 :

Alman sendikaları konfederasyonu organı olan «Welt der Arbeit» Dergisi Bonn ile Atina arasındaki sıkı bağla, Yunanistana, Almanyadaki Yunan işçileri arasında rejim aleyhtarı olanların izlenmesi ve hatta yakalanması imkânını sağladığını yazmaktadır.

26. Ağustos, 1967 :

Yunan ordusunun Kuzey Yunanistan'da, Yugoslavya ve Bulgar sınırlarında yapmakta olduğu ve «Güneş ismi» adı verilen askeri manevralarına Batı Alman ordusundan kuvvetler ve paraşüt birlikleri katılmıştır.

13. Ekim, 1967 :

Batı Alman Hükümeti bakanları Dışişleri komisyonunun tertibatlarının

Meksika ekonomisinin belli başlı 20 kolunun en azından 10 tanesini tamamen yabancıların kontrolü altındadır. Yabancıların kontrolü altında bulunan bu 10 ekonomi kolunun 9'u da Amerikan tekellerinin ellerinde bulunmaktadır. Pamuk üretiminin %71'i; ilaç sanayisinin %81'i; motor sanayisinin %83'i; elektrik sanayisinin %88'i; madencilik işletmelerinin %90'i; kimya sanayisinin %92'si; tütün üretimine %100'ü; lastik ve kauçuk sanayisinin %100'ü; bayındırlık hizmetleri ile ilgili işletmelerin %69'u ve dış ticaretin %66'sı ya doğrudan doğruya yada komprador aracılığıyla dolaylı olarak yabancıların kontrolü altındadır. Meksika'daki en güçlü ve ülkenin iç yönetimine bile karışabilen en belli başlı sanayi ve bankacılık kuruluşları Morgan, Rockefeller, Du Pont, Mellon, Bell, General Motors gibi dev Amerikan tekelileridir.

Meksika'da yatırım yapan dış kaynaklar, bu ülkeyi ileri bir sanayi devleti haline getirmek yerine, yatırımlarını ham madde kaynaklarının işletilmesine ve çıkarılan ham maddelerin kendi ana fabrikalarına ulaştırılması gibi sömürücü ve tutucu bir rol oynamakta ve sonradan da aynı ham maddeyi bir sanayi ürünü olarak birkaç misli fiyatla Meksika pazarlarına sürmektedirler. Örneğin, Anaconda Copper Company adı dev Amerikan tekelinin bir grubu olan Cananea Consolidated Copper adı paravan firma, Meksika'nın Sonora eyaletindeki bütün bakır madenlerini ele

geçirmiş olup, buradan çıkarılan bakır Anaconda'nın New Jersey'deki bakır rafinerisine göndermekte ve yine aynı Anaconda tüm Meksika pazarlarının bakır tel ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Bu örnek, petrol hariç, alüminyum, çelik, kimyevi maddeler ve gıda sanayinde de rahatça kullanılabilir.

Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşılacağı şekilde, dış yatırımlar Meksika'yı ileri bir sanayi devleti haline getirme amacını gütmemektedir. Amaç Meksika'yı bir ham madde kaynağı olarak kullanmak ve çıkarılan ham maddeleri tekardan üretilmiş maddeler halinde daha pahalı şekilde satmaktır.

Amerikan tekelileri Meksika'nın tarım ürünlerinde de geniş bir kontrole sahip bulunmaktadır. Bu kontrol yalnızca üretimde değil, fiyat ve pazarlama konularında da etkili bir şekilde kendini göstermektedir. Kısacası, fiyat ve kalite üzerinde söz yine dış firmalardır. Örneğin, Meksika dünyanın en büyük pamuk üreticisi olan ülkelerinden birisidir. Meksika'dan ihraç edilen pamuğun %60'ı Anderson and Clayton adı dev bir Amerikan firması tarafından kontrol edilmektedir. Bu firma arzulanı takdirde, Meksika'nın dış pamuk pazarlarını bir kalemde elden çıkarabilecek güce gelmiştir.

Amerikan tekelileri her yıl Meksika'dan döviz olarak büyük kârlar çıkarmaktadır. Elde edilen kârların yalnızca

da faşist Yunan rejimi ile olan iktisadi bağların kesilmesi ve hiç değilse kısımları teklifleri çoğunlukla ezilmiştir.

Daha böyle sayfalar dolusu örnek sayabiliriz. Ribbentrop ve Goebbels'in güvenilir adamı olarak çalışmış Herr Kiesinger'den başka türlü hareket beklemek doğrusu pek büyük saftır.

Batı Alman Hükümeti bakanlarının sık sık mekik dokuduğu diğer iki şehir de, Madrid ve Lizbon'dur. Batı Alman ordusu'nun gerek Portekiz'de gerekse İspanya'da askeri üsleri ve hava üsleri vardır. Bunların en önemlisi «Luftwaffe» (Alman hava kuvvetleri) nin Portekizdeki «Beja» üsüdür. Almanlar bu üsse «Preussisch-Beja» adını takmışlardır. (Eski üsleri Preussisch - Eylau'ya nazire olarak). Bonn Hükümeti bu üssün yapılmasında şimdiye kadar Salazar rejimine 799 milyon esküdo ödemiştir.

De Gaulle, Fransız birliklerini NATO'dan çekmeye başladığı sıralarda, Batı Alman ileri gelenleri «De Gaulle efendinin bir noktayı unutmaması gerekir : Fransanın sırtında, pirenelerin öte yanında Alman birlikleri var» demekten bir an bile çekilmemişlerdir.

Portekiz'e verdiği üslere teşekkür kabilinden, geniş miktarda Alman askeri eğitimi gönderilmektedir. Aynı zamanda Portekiz'in Angola ve Mozambik müstemlekelerinde sürdürdüğü kanlı ve pis savaşta Almanlar her bakımdan yardımcı olmaktadır. Batı Almanya, Portekiz'e otomatik savaş araçlarından tutun da F86 Sabre uçaklarına kadar her şeyi vermektedir.

1963'te Almanya, Angola'da milli kurtuluş kuvvetlerine karşı çarpışan Portekizli 70.000 kişilik müstemele ordusuna verdiği eğitimcilerin sayısını artırmıştır. Krupp Firmasının müdürleri 1963'te Angola'ya ziyaret ettikten sonra, Cassanga madenlerini işletmede kullanılmak üzere 60 milyon dolarlık malzeme verdiler ve gindi bu maden ocaklarından yılda 1.5 milyon ton demir madeni filizini kendi hesaplarına

sağlamaktadırlar. Hatta milli kurtuluş kuvvetlerini ezmek ve oradaki çıkarlarını korumak için Krupp'un parasıyla Almanlar paralı askerlerden kurulu bir birlik bile meydana getirmişlerdir.

Batı Almanyanın atom araçları için en önemli ham maddelerini sağlayan devlet de faşist İspanya'dır. Batı Alman atomik araştırmalar merkezi ile İspanyanın atom enerjisi komisyonu yıllardır çok sıkı ve gizli ilişki halindedirler. (Deutsche Aussenpolitik (Alman dış politikası), Berlin, 1962, No. II, sayfa : 1301)

Alman atom «konzern» i DEGUS-SA uzun süredir İspanyol Uranium işletmeleri «Junta de Energia nuclear» ile işbirliği yapmaktadır. DEGUS-SA, 100 milyon mark'a Uranium 235'i ucuzca sağlayan bir İspanyol buluşunu satın almış ve İspanya'daki Uranium madenlerini işletmeyi eline geçirmiştir. Alman Krupp firmasının elinde de İspanyol Uranium yataklarına girme ve onları işletme hakkı vardır.

29 Temmuz 1963'de Madrid'te «Junta de Energia nuclear» in sözcüsü «Çok yakın gelecekte İspanya da kendi atom bombasını imal edecektir.» demişti. İspanyanın Batı Avrupadaki en zengin uranum yataklarına sahip olması, atom bombasını yapmasına elvermez. Nükleer araçların yapılabilmesi için uranum'un arıtılması ve zenginleştirilmesi gerekir. Bunu olumlu kıla- cık döşemeleri inga ettirebilmek için İspanya'nın milyarlara ihtiyacı olacaktır. Fakat Madrid, bu alanda bir başka Batı Avrupa devleti ile çalışacağını bildirmişti. Yani DEGUS-SA ile Junta de Energia nuclear arasındaki gizli anlaşma sayesinde Batı Almanya rahatça, atom bombası yapacaktır... Sözüm ona İspanya için...

Biz, durmadan dinlenmeden Bonn hükümetinin iç yüzünü, tekmi çiplaklığı, gılgışı, çirkinliği ve kinciliği ile Türk kamu oyuna göstermeye devam edeceğiz.

Selma ASHWORTH

Avrupa'daki bütün faşist yönetimlerle işbirliği yapan Alman Başbakan Kiesinger

FRANCO

SALAZAR

PAPADOPOULOS

PORTEKİZ

Salazar'dan sonra ne olacak?

1932'den beri Portekiz'i Avrupalının en despotik devletlerinden biri haline getiren, gizli polis bir yanında, zenginlerle kilise diğer yanında 36 senedir diktatörlük etmekte olan Dr. Antonio de Oliveira Salazar, komadan çıkacağı benzeriyor... Doktorlar, Salazar kurtulsa bile, hiç bir zaman tam olarak iyileşemeyecektir, diyorlar.

6 Eylül'de geçirdiği beyin ameliyatından sonra ancak oksijen çadiri altında nefes almaya devam eden 79 yaşındaki diktatörün yerini alacak kimse 35 Eylül'de Devlet Başkanı Tomas tarafından açıklanmıştır : Profesör Marcello Caetano.

Senelerdir, her türlü özgürlükten yoksun, Avrupalının en korkunç gizli siyasi polislerinden biri olan Portekiz gizli siyasi polisinin (PIDE) pençesinde yaşamış, her gün tevkif, sürgün, işkence ve hapis cezalarıyla başbaşa kalmış olan Portekiz ulusu için bu biraz gönüllere su serpi- ci haber olabilir. 62 yaşındaki Profesör Caetano ileri fikrili ve cesur bir adamdır. 1960 yılında öğrencilerin tutuklanmalarını protesto için, Üniversite Hukuk fakültesindeki kürsüsünden istifaya etmiştir. Yalnız ordu bir yandan, gizli polis diğer taraftan, ve şimdiye kadar fakir sınıfların pestil gibi ezilmesinden faydalanarak en lüks hayatı yaşayan zenginlerin ve gene zengin kilise çemberi içinde Profesör Caetano, ne dereceye kadar ileri- ci reform hareketlerine girebilecektir, bilinmez.

Ekonomik bünyesi perigan olan Portekiz, kel başa şimşir tarak kabilinden çok geniş müstemlekelerle sahiptir. Ve Portekiz Guinea'sında yıllardır devam etmekte olan gizli savaş zaten fakir olan memleketin belini büsbütün büküştür. Yeni diktatörün müstemlekeler konusunda Salazar'ı desteklediği göz önüne alınırsa bu

hususla fazla bir değişiklik beklememek gerekir.

Son yılların en pis, en kanlı «kinel Vietnam» ününü kazanmış müstemele savaş süregelirken... Hapisler binlerce kişi, aydın, öğrenci ile tüküm tüküm doluy- ken Avrupalının en belalı gizli polisinin elinde Portekiz ulusunun iflahı kesilirken... Ve 36 yıllık kocamış diktatör oksijen çadırında can çekiyorken... İngiltere'nin en ciddi gazetesi The Times'da çıkan şu habere bakın : «Portekiz'de önümüzdeki çarşamba ve cuma günleri birbirinden daha şaşaalı ve muazzam iki parti verilecektir. Yüksek sosyete'de günün konusu budur. Paris terzileri bu iki parti için elbise yetiştirmeye çalışmaktadır. Partinin birini Avusturya aslı Pierre Schlumberger ve güzel Portekizli karısı Donna Maria da Cocciao Dinis, diğerinde 70 yaşındaki mülki milyoner Antenor Patino vereceklerdir.

Pierre Schlumber'in 17'ci asırdan kalma villasında verilecek parti binlerce sterling'e pahalıdır. Antenor Patino ise sırf bu parti için Estoril'deki villasında dev karanfiller yetiştirmiştir. Her iki partide de 1000 kişi davetlidir, Bunların 350'si Portekizlidir. Gelecekler arasında Prenses İra Fürstenberg, Prens Raimundo Orsini, Aga Han, Terzi Pierre Cardin, Kraliçe Süreyya, Douglas Fairbanks Jr., Lady Blanford (Opas'ın eski karısı), Zsa Zsa Gabor, Gene Thierney, Henri Ford II, Dünyanın en zengin adamı Paul Getty, Sonja Henie v.s. varmış.

Bir ulusun her bakımdan en kara ve en zorlu günlerini yaşadığı bir sırada Partisten gıyeecekleri gul'u, patılatacakları şampanyayı düşünen kişiler, ipi kendi bağlarına kendileri geçiriyorlar demektir.

%30'u ek yatırımlar olarak kullanılmakta, geri kalan %70'i ise Amerikalı milyonerlerin kasalarına akmaktadır. Culturo de Mexico adlı bir Meksika gazetesiinden almış olduğumuz şu rakamlar okuyucularımıza bu kârların büyüklüğü hakkında yeter bir bilgi kazandıracaktır: 1941 ile 1961 yılları arasında Meksika'daki tüm yabancı yatırımların tutarı 926.800.000 dolar... yine aynı yıllar içerisinde ülkeden döviz olarak çıkarılan kârların tutarı ise tam 2 milyar dolar, yani 2.3 defa daha fazla!

Bütün bunlardan başka, kendisi ile hudut komşusu olması dolayısı ile, Amerika'nın gerek basın, gerekse televizyon ve radyo gibi yayın organları ile Meksika halkını geniş bir etki ve baskı altında tuttuğu görülmektedir. Meksika uzun bir süreden beri «Amerikan usulü yaşamışının tehdidi altında bulunmaktadır.

Bütün bu yukarıdaki açıklamaları özetleyecek olursak, Meksika'nın ekonomik hayatına dış tekel ve onların içteki halktan kopuk ortakları sahip bulunmaktadır. İdari mekanizma ise, genel tutumu ile egemen sınıfların çıkarlarını koruyacak bir doğrultuyu izlemektedir. İşte bu durumda yüksek öğrenimini tamamlayan bir öğrenciye başlıca iki çalışma sahası bulunuyor. Ya dış tekel- lerin sömürü sistemi içerisinde onlara adapte olabilmek, yada devlet kuruluşlarında güçsüz kalıp, siyasi baskılara boyun eğerek sermaye çevrelerinin isteklerine evet demek! Unutul-

mamalı ki, genel olarak gençlik dünyanın her ülkesinde ileridir, daima halktan yanadır, özgürlüğü kendisi için ilk plana almıştır. Özellikle son 25 yıldan beri süratle gelişmekte olan sosyalist akımlar gençliğin özgürlüğe anlayışına değişik bir ışık tutmuştur. Yeryüzünün bütün ilerici güçleri gibi, gençlik de, ekonomik özgürlük olmadan siyasi özgürlüğün sözü edilemeyeceğini gayet iyi bilmektedir. Amerikan emperyalizminin öldürücü kısılcasını ense kökünde hissetmeye başlamıştır. Mevcut burjuva eğitim düzenlerinin kendilerini emperyalizmin çarkları altında ezilip yoketmeye hazırladığını öğrenmiştir. Dünyanın bütün kapitalist ülkelerinde olduğu gibi, Meksika'da da, üniversiteli öğrenciler âdet haline geldi diye başkaldırmıştır. Olimpiyatlar dolayısı ile Meksika'da binlerce yabancı basın mensuplarının bulunmasını kendileri için bulamaz bir fırsat bilerek sesini bütün dünyaya duyurmak istemişler ve bu uğurda şehitler de vermişlerdir.

Ashında eğitim reformu isteği altında yer alan temel fikir, «Meksika Meksikalıların olmalıdır!» sloganıdır. Meksikalı kendi ülkesine sahip olduğu gün, bütün bu hataketler kesin olarak sona erecektir.

Not: Yukarıdaki istatistik bilgiler Meksikalı İktisat bilgini Jose Luis Cecena'nın «Monopoly Capital and the Mexican Economy» adlı kitabı ile, Culturo en Mexico adlı gazetesinin a- hınıştır.

TAMAMI KİTAP HALİNDE ÇIKTI

GERİLLA NEDİR

alberto bayo

Fidel Castro ile Ernesto Che Guevara'nın gerilla hocası General Alberto Bayo'nun bir süre önce ANT'ta özetlenecek tefrika edilen ünlü eseri tam metin halinde ANT YAYINLARI'nın yedinci kitabı olarak yayımlandı. Gerillacılık hakkında temel bilgileri soru-cevap şeklinde veren kitapta ayrıca 12 sayfa şemalar yer almaktadır. Lüks krom beş renkli offset kapak içinde fiyatı 5 Lıradır. Genel Dağıtım: ANT YAYINLARI - P.K. 701 - Sirkeci - İSTANBUL, İstanbul ve Ankara Dağıtım: GE-DA.

33 LİRA BİRDEN TASARRUF

ANT'a derhal abone olmak suretiyle dergimizi yüzde 33, kitaplarımızı yüzde 20 tenzilatlı olarak satın almak ve bir anda 33 Lira birden tasarruf sağlamak imkânına sahip bulunuyorsunuz. ANT'a yıllık abone olanlar 125 Kuruluşluk dergiyi 84 Kuruluş'a okuyarak yılda 21 Lira tasarruf edebileceklerdir. Ayrıca bugüne kadar yayınlanmış olan kitaplarımızdan SAVAŞ ANILARI'nı 8, MARKSİZMİN TEMEL KİTABI'nı, 4, SİYAH İKTİDAR'ı 6, GERİLLA GÜNLÜĞÜ'nü 8, ORTA DİREK'i 12 Lira, NÂZİM HİKMET'in POLEMİKLERİ'nin 6 Lira ve GERİLLA NEDİR'i 4 Lira'ya alarak 12 Lira tasarruf edebilirsiniz. ANT'ın indirilmiş abone tarifesi şöyledir: Yıllık 44 Lira, altı aylık 22 Lira, üç aylık 11 Lira. Bu büyük tasarruftan istifade etmek için abone bedeli ile istediğiniz kitapların bedellerini «ANT DERGİSİ - P.K. 934 - Sirkeci - İSTANBUL» adresine posta havalesiyle göndermeniz kâfidir.

ANT'a DERHAL ABONE OLUNUZ

Che Guevara

**Savaş
anıları**

tükendi

Emile Burns

**Marksizmin
temel kitabı**

5 LİRA

Stokely Carmichael

**Siyah
iktidar**

7,5 LİRA

Yaşar Kemal

Ortadirek

15 LİRA

Che Guevara

**Gerilla
günlüğü**

toplatıldı

Kemal Sülker

**Nâzım
Hikmet'in
polemikleri**

7,5 LİRA

TÜRK KAMUCUYUNA, TÜRK GENÇLİĞİNE, ENSTİTÜLÜ KARDIŞLERİMİZE;

Bizler, yoksul halkın yararına bir eğitim düzeni özaliyen Olgunlaşma Enstitüsü öğrencileri olarak aşağıdaki hususları açıklamayı gerekli görüyoruz:

- Yürüttüğü eğitim düzeni ile asla halktan yana olmadığını ortaya koymakta olan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı bulunan Okulumsu açıklayacağımız nedenlerle iğgal etmiş bulunuyoruz.
- Milli Eğitim'e bağlı ve onun bir parçası olması gereken okulumuz bugünkü yönetimi ile sengin çevrelerin dikeşevi durumundadır.

Olgunlaşma Enstitüsü öğrencilerinin sömürüye karşı yayınlamış oldukları 2 numaralı bildiri

Sömürüye karşı çıkan Olgunlaşma Enstitüsü öğrencilerine baskı...

Kemal SÜLKER

Bu yıl Haziran ayının ikinci yarısında okullarda ve üniversitelerde yapılan boykotlar ve işgalatlara bütün öğrencileri kız olan İstanbul Olgunlaşma Enstitüsü öğrencileri de katılmıştı. Bu ders yılı açıldıktan sonra, Olgunlaşma Enstitüsü öğrencileri çeşitli baskılara karşılamaya başladılar. Bu nedenle hangi öğrenciyle konuşursanız, incecik, gençcik, yapılarından umulmayan bir sertlik ve inançla söze başlıyorlar:

«Haklarımızı çiğnetmeyeceğiz, arkadaşlarımızı ezdirmeyeceğiz.»

Hemen her bölümden kıdemli bir çok öğrenciler, en zarif, en güç ve en çok göz nuru ve parmak becerisi isteyen işleri yapan sanki kendileri değil de, hukuk tahsil etmiş stajyer avukatlar gibi heyecanla konuşuyorlar:

«Ashunda, bütün isteklerimiz yasaların ve yönetmeliklerin bize tanıdığı haklardır. Ne var ki, okul yönetimi bu haklarımızı gaspetmiştir. Onun için Anayasa'ya göre direnmistik. Şimdi de hakkımızı aramız olmanın cezasını çekiyoruz.»

«Ne cezası?» diyecek oldum. Altı kız bir anda konuşmaya başladı:

«ifade, ifade, ifade, ifade... Teyp, teyp, teyp...»

Küçük bir koronun çıkardığı bu seslerden sonra, uzun parmaklarıyla masaya vura vura konuşan bir kız öğrenci:

«Arkadaşlar, isterseniz, ben anlatayım hepsini.» diye öne atıldı ve genel bir oyanlanmadan sonra anlattı:

«Biz şunları istemiştik:

Okulu bitirdikten sonra hiç bir güvencemiz yok. İlle de özel atölyelerde kalfa, makasdar, modelci, şu, bu olarak çalışmak var. Ama biz, köy kızlarına öğretmen olmak istiyoruz. Bunun dışında Enstitüde öğrenen haklarımızı arıyoruz. Örneğin, fazla çalıştırıyoruz, bu fazla çalışılan saatlerin parasını almıyoruz. Almuyoruz, değil... Vermiyorlar bize.»

Sarıyan bir kız:

«Bir dakika, dedi, çarşambaları öğleden sonra bize tanımayan tatili, izin hakkını da söyle.»

Öncü olan:

«Sen söyledin ya!» dedikten sonra konuşmasına devam etti:

«Enstitüde kantin açılın istiyoruz. Öğrenci derneği kurma hakkımızı kullanacağız ama, kurucuların okuldan atılmasından korkuyoruz. Dernek üzerinde ısrar edişimizin nedeni şu: Enstitüye gelen işlerin değerlendirilmesinde söz hakkı istiyoruz. Siparişler çok düşük fiyatla kabul ediliyor. Hatır gönül, kayırma, yağçılık.. Neyse, fazla üstelemeyelim, sonra politika yapmak suçu da eklenir üzerimize.»

Genç kız, göyle bir bakındı, arkadaşlarının onaylayıcı desteğini aldıktan sonra konuşmasını tamamlamaya çalıştı:

«Dışarıdan alınan işler için sınırlı bir sipariş komitesinin kurulması şart. Bu komitede mutlaka bir öğrenci arkadaşımız yer almalı, haklarımızı kor-

İstanbul Olgunlaşma Enstitüsü'nün sömürüye karşı çıkan öğrencilerden ikisi boykot sırasında

Yaşlı bir emek savaşçısı konuşuyor

55 yıl önceki mücadelelerini anlatan 82 yaşındaki Rifat Kaplan.

RIFAT Kaplan 82 yaşında bugün. Ama, yine gazetesi cebinde. Yine yanında yöresinde neler oluyor hep onlarla meşgul. Kimlerin; hangi yöneticilerin bu ülkeyi sevdiklerini, kimlerin seviyoruz sanıp yanlışlıklarını araştırıp duruyor. Ve durmadan anlatıyor. Padişahlık döneminden bugüne ne gördüyse, ne bildiyse ve de ne yaşadysa anlatıyor ardarda. Hâlâ gençliğinin hareketli yıllarını yaşamaya çalışıyor. Sanırsınız ki, 1913 yılında İngiltere'ye işçi olarak gidişinin hazırlığında, yada biraz sonra vatman kontrolü Süleyman Usta ile Amele Birliğini

nasıl kuracaklarının görüşmesini yapacak.

«Biz, Amele Birliğini ilk olarak iki kişi kurduk. İşçilerin hakları için. Sonra büyüdü. Galata Rahmeti'deki kürt hamallar girdi. Sonra Azayı fahiye olarak pasajlar filân derken birlik büyüdü. Başınıza Cambaz Mehmet derler birini getirdiler. İsgal zamanı depoları basıp Anadolu'ya silah kaçırdık. Sonra Cumhuriyet geldi Amele Fırkasını da kurmayı düşündük ama, o zaman zordu. Birkaç yıl sonra bunlar cahil adamlardır, gürlüğü partisi çıkarırlar diye Mustafa Kemal'e yanlış bilgi vermişler, o da kapattı.»

— Birliğin azaları ne oldu?

«Amele birliğinde iki cins Azay vardı. Bir kısmı açık fikirdiydi, herkesle konuşurdu. Bir kısmı aydın fikirlerden korkardı. Kürt hamallar bu yüzden bir ara bizi dövdüler.

Ben, doktor Şefik Hüsnü Beyle görüşürdüm. O Aydın fikirli isimli bir mecmua çıkarırdı. Sen, onunla görüşme filân dediler, sonrası ma'lûm...»

— Birliğin amacı neydi?

«Amacı neydi olur mu? Dünya işçilerin elinde. Her şeyi onlar yapar. Bizim amacımız haklarımızı almaktır...»

— Senin yaşadığın zaman içerisinde başa gelen partiler işçilerin haklarına nasıl yardımcı oldular?

«Hiç olmadılar, sadece kandırma, sadece aldatma. Benim çocukluğumdan beri dokuz parti gelip geçti. Hepsisi de işçiye düşmandı. Çocukluğumda liderler birbirleriyle boğazlaşıp, bir kursunla hasmularını temizlerlerdi. Amiral Sadık Bey filân hep öyle öldüler. Payedemedikleri hep bir koltuk oldu, şan oldu, şöhrat oldu. İşçi lâfını ağızlarına almazlardı. İşçi en adi şeydi onlar için, konuşmağa bile değmezdi.»

— Peki, sonra?

«Sonra da pek farklı olmadı. Gelen hep gideni arattı. Ben, işçiden söz ettim diye kırk yıl iş vermediler bana. Halk Partisi şimdi atıp tutuyor ya o da öyle. Bir dernek kurmak isterdin, önce tahkikat tahkikat, sonra bir cahilli cühelayı derneğin başına getirip oturturlar. Herifeğin rapor üzerine rapor yazar merkeze. İkinci harp sırasında bizi hiç muhakemesiz sürgüne gönderdiler.»

— Nereye?

«Biz, önce beş kişi Konya Ak-sarayına sürdüler. Harp sırasında 100 kişi kadar sürüldü. Hiç mi hiç sebep söylemediler.»

— Diğerleri, demokratlar filân?

«Ben, esere inanan adamım. Urfalı valiz avukat Mahmut Kâmil Bey, Hükûmeti canlı mahfûkate uzattığı elle ölgeceksin derdi. Bunların hepsi canlı mahfûkate olarak kendilerinden başkasını görmüyor-

lar. Ha, hatırıma gelmişken söyleyeyim, Halk Partisi onu da Adana'ya sürmüştü.»

— Peki, nasıl sahip çıkılır işçinin hakkına?

«O teşkilât işidir. Şimdi çalışma için alan mîsâit. Teşkilâtta işçiye, hattâ halka alâka uyandırmak lazım. Biz, küçük küçük birliklerle koca düşmana karşı geldik. Şimdi nasıl olsa teşkilât iyi olur, biraz çalışmakla. Haklar da alınır.»

— İyi ama bunu çıkarcılar engelleyebilir mi?

«Çalışırlar. Tabii zor tarafı da var. Meselâ 1920'lerde Amerikan domnamalarına düşman diye bakardık bütün İstanbul halkı, şimdi dost diye bakanlar da var.»

— Neden dost değil Amerika?

«İnsan insana kulptur, zulüm yapıyor Amerika. Dün gazetede bir başkan adayı vardı, ghlerek savası durduracağım diyor. Şuraya gireli yirmi sene oldu, kaç fıkaraya iş verdi.»

— Bu işte iktidarın suçu var mı?

«Var tabii. Bel bağlamamalı.» Sonra bir süreye düşünceye dalıyor. Birşeyler hatırlıyor birden.

«Evvvelki gün belediyedeydim. Azalar var diye gittim. Konuşamadık. Kavgı gürlüğü çocuklar koşuşturuyorlar. Ekmeğe zam yapıyor-muş...»

Osman S. AROLAT

lamah. Hakımız, hakkımız, diyoruz ama, galiba hakkımızı anlatamıyoruz. Çok basit Beyefendi, çok basit. Bakın:

Her katın bir şefi var. Dikiş, yani iş ücretini yalnız şefler tayin eder. Şeflerin hem devletten maaşı var, hem de tutarlar, bize verilmesi gereken yüzde 40'ın yüzde 30'una el koyarlar. Aslında şefler bizim yüzde 30'larımızı el koyuyor ve biz yaptığımız işin, sanki lokantada servis yapıyormuşuz gibi sadece yüzde 10'unu alıyoruz. Garsonun bile bahşisi var bizim o da yok.»

Esmerce biri, iri gözlerini aç-a aç-a söze karıştı:

«Bizim bahşis isteğimiz yok, biz lûtf istemiyoruz. Haklarımız olan yüzde 40'ımızı istiyoruz. İçimizde bütün bir yılda sadece 90 lira, evet doksan lira alıyoruz var.»

Öncü olan:

«Arkadaşlar, durun dedi, hepsini anlatacağım. Sıra ile...» ve not almama fırsat veren bir bekleyişten sonra ekledi:

«Dışarıda 1000 liraya dikilecek bir elbise için Olgunlaştırma Enstitüsünde 450 lira ücret istiyorlar. Asıl adaletsizliğin kökü, kaynağı burası. O-nun için de hep gözde beylerin, gözde hanımları bol bol ücuza, pırasa flatına bizim göz nurlarımızı, göz kamaştırıcı defilelerde, kokteyllerde caka yapı-

yapa harcıyorlar. Bir çiçekli gelinlik, dışarda 1500 liraya dikiilir. Bizde 800 liraya. Bedavadan da ucuz. Üstelik bize yüzde 40'ını vermezler, yüzde 10'unu öderler. Yüzde 30'unu sorduk mu, kötü kişiyiz. Bu damgayı silmek kolay olmaz. Neden? Şefin, Enstitü idaresinin çıkarına dokunuyor da ondan...»

Grupun en küçümenciliği, siniftaymış gibi parmak kaldırarak söz istedi:

«Buyurun, dedim, yeni bir konu mu?»

Başıyla «evet» işaretini yaptıktan sonra anlattı:

«Bizim karnelerimize yazılı ilkeler var. Bunlardan biri E fıkрасıdır ve şöyledir: Öğrencilere tahakkuk eden paralar ödendiği zaman ödeme tarihleri ile alınan para miktarı karnede belirtilecektir. Belirtilecektir deniyor ama, esas dikiş ücreti, hanı arkadaşımızın ispanak flatına dediği dikiş ücreti yazılmıyor. Bunun sonucu şu oluyor: Haklarımız yeniyor.»

Beni bir merak aldı, sordum: «Olgunlaştırma Enstitüsünde son sınıfa gelmiş, hünerli bir kız ayda en çok ne kazanır?»

Hepsi birden cevap verdi:

«200 lira ile 250 lira arasında...»

«Ya, dışarda, bir atölyede?» Grup sözcüğü karşılığını verdi, sorumun:

«En azından 1500 lira... Var öyle arkadaşlarımız...»

Öğrenci kızlardan, boykotçu, mücadeleci, hak arayan uyanık gençlerimizden şunu sordum:

«Okulda baskı yapıldığından söz ettiniz, beni bunları anlatmak için davet ettiniz. Ben de verdiğiniz adrese geldim. Baskıdan söz etmediniz... Demek yok öyle şey!..»

Nasrılarına basılmış gibi fer-yad ettiler:

«Anlatacağız, olur mu, baskıyı unutmamız...»

Teker teker anlatıldılar. Ben özetleyerek bitireyim yazımı:

Boykotçu kızlarımızın dedikleri şöyle :

Boykotçu kızlardan bir kısmını okula almadılar bu öğre-nim yılında. Oysa, enstitüye alınmayanların suçu neyse, devam edenlerin de suçu aynı. Fakat ortada suç yok aslında. İ-darenin baskısı ve yanlış yorumu var. Enstitüde çalışanları teker teker ifade almaya çağırıyorlar. Öğrencileri «teşvik eden» i araştırıyorlar. «Elebaşı» diye gösterilmeleri için adları idarece kara listeye alınarlara, öğrencilerin de «evet» demeleri için ifadeleri alınırken, teybi de çağırıyor ve belki de sonradan teybi bir baskı aracı olarak başka nedenlerle kullanmaya çalışıyorlar. Kızlara hakaret ediliyor. Hakareti o kadar faz-lalaştırıyorlar ki, öğrenciler de bu onur kırıcı, moral bozucu sözlerle karşılık versin de, disiplin kprulu yoluyla seferece emmilenmiş kızlar kapı dışarı edilsin. Üç ayda bin lira almaları gerekenlere 150 lira verilmiş-ne karşı direnenlere, sömürü düzeni sürdürülsün diye yeni yeni suçlar tead ediliyor. Tek başına bir gelinlik diken bir kızı 100 lira dikiş ücreti vermek-te devam etsinler, diye boykot-çu kuşağı sindirmek, ya da enstitüden uzaklaştırmak isti-

yorlar. Bunu sağlayacak bir politika, baskı ve yıldırma biçiminde kendini göstermiş bulunuyor.

Bu baskılardan sonra, Enstitüden atılanlar ne yapacak?

Toplum içinde suçlu olarak mı tanınacak?

Bunlara cevap ararken bir kız, göz yaşartıcı bir inançla, haykırırcasına konuştu:

«Enstitüden çıkarılacak, atılacak arkadaşlarımız ilk işleri, büyük bir kırmızı atlas üstüne, simle Atatürk'ün Gençliğe hitabesini işlemek olacak. Bu-

nu, her direnen öğrenci, her yürüyüş yapacak işçi kardeşimizin kanunî bütün eylemlerinde en önde bizler bayrak gibi taşıyacağız.

Türk istiklâl ve cumhuriyetini sömürden, ezilmekten, horlanmaktan kurtaracağız. Var mı bir diyecekleri?»

Kızlar, ayakta Kurtuluş Savasına katılmış kadınlarımızın sembolü olan tung birer heykel gibi piri pırıldılar. Bakışları, ayakta duruşları tüklenmez, yenilmez bir bilinçle yoğunluklarını anlatıyordu.

Reklam, işlerinizi saat gibi yürütür

REKLAM VE TANITMA FAALİYETLERİNİZİ yurt içinde ve dışında EN ETKİLİ VE EN İSRAFSIZ ŞEKİLDE YÜRÜTMEK İÇİN Kurumumuz hizmetlerinden faydalanınız

BASIN İLÂN KURUMU

Cağaloğlu, Türkocağı Cad. no 1, kat: 3
Telefon: 27 66 00 - 27 66 01. İstanbul

**GE
DA**

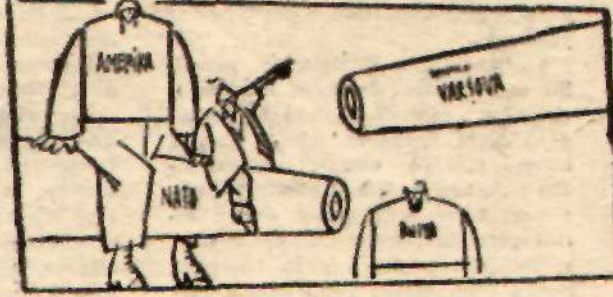
**BÜTÜN
YURTTA
KİTAP
DAĞITIMI**

GENEL DAĞITIM
Cağaloğlu İstanbul

Ant Der: 527

«GELP NATO İTİFAKINDA YERİNİ MUMSAFAZ İYİMEĞİ MEMLUKET İNİTİYETİNİN GEREĞİ SAYMAKTADIR»

«NE AMERİKA, NE SOVYETLER DÜŞMANI DÜŞMÜŞ»

«NE ORTANIN KOLUNDAYIZ AMA SOVYETLER PARTİSİ DEĞİLİZ»

(Turan Selçuk - Milliyet)

AP'nin ikiyüzlü dış politikası ve dünya basını

ÇEKOSLOVAKYA'nın işgalı, dağılmak üzere bulunan NATO'nun derlenip toparlanması için Amerika'nın olma bula bula bir fırsat vermiştir.

Amerikan haber ajansları ile yayın organlarının sürekli yayını sonucu. Çek işgalının Avrupa'daki kuvvet dengesini bozduğuna hemen bütün NATO üyeleri inanmışlardır. Bu arada dünya basınında Türkiye ile ilgili çeşitli yazılar, haberler yayınlanmaya başlamış ve NATO'nun nükleer silahlarla donatılmış ileri karakolu bütün dikkatleri üzerine çekmiştir.

Almanya'da yayınlanan «Frankfurter Allgemeine Zeitung» Gazetesi NATO Genel Kurmay Başkanlarının Türkiye'yi ziyaretleriyle ilgili yazısında şöyle demektedir:

«Anadolu'nun ıcağında baş mufettis Maizlere, Türk askerlerine komplolan yapılmaktadır.

Kendilerini güneşten koruyan çadırların altında en yüksek rütbeli Alman subayları, Amerikalı Başkomutan Lemnitzer ve NATO'nun öteki üye devletleri genel kurmay başkanlarıyla birlikte, Genelkurmay Başkanı Tural'ın ordusunun mülki bir talimini seyrediyorlardı.

Yavaşça uçan nakliye uçakları orta yükseklikten akırmayı indirme birliklerini boşluğa bırakıyorlardı. Parasütler gökyüzünde dakikalarca görülebilir şekilde kalmaktaydı. Gelecekteki saldırıda parasütçüler avcı uçaklarının desteklenmesiyle imha edildiler.

Bilinmeyen bir günde, ciddi bir durum, aynı şeyi gerçekleştirebilir. Düşman parasütçüleri, Boğaziçi ve Çanakkale Boğazı'nın stratejik yönden önemli koruma noktalarına, ülkenin iç bölgelerine iniyorlar. Bu durumda, Doğuya en fazla ileri sürülmüş NATO üyesi, askeri birlikleriyle oyalama muhavemetini gösterebilecek midir?

Bu satırlar Türkiye'nin NATO'daki görevini bütün çıplaklığı ile ortaya koymaktadır. Herhangi bir çatışmada Türkiye'nin görevi, düşmanı oyalamak ve böylece öteki NATO üyesi ülkelere hazırlanmaları için gerekli zamanı hazırlamaktır. Yani, silahlar patladığında Türkiye savaş alanı olacak ve öteki ülkelerin güvenliğini ve savunmalarını sağlamak için çarpışacaktır. Tek kelime ile Türkiye topun ağzındadır.

Topun ağzında bulunan Türkiye'nin NATO ortaklarından istedikleri nelerdir. Kiesinger'in Türkiye'yi ziyareti üzerine yayınladığı bir yazıda Alman Gazetesi Die Welt şöyle demektedir:

«Türkiye, yılda elli milyon tane Alman askeri yardımına artırılamaması istemiştir. Batı Almanya, bunun yanında, Almanya'da bulunan 140 bin Türk işçisinin sayısının daha da yük-

sehnemesi yardımı olacağını bildirmiştir.»

Yani Türkiye'nin NATO hesabına silahlandırılmasına ve Türk emeğinin Almanya'da sömürülmesine hız verilecektir! Fransız Combat Gazetesi ise, Kiesinger'in, Demirel'e Türk - Amerikan ikili anlaşmalarının bazı hükümlerinin değiştirilmesinde ısrar etmemesini ve NATO'da kalmasını tavsiye ettiğini yazmıştır.

Bu gelişmeler karşısında Demirel İktidarı ile Sovyetler Birliği arasındaki ilişkiler hangi safhaya girmiştir?

İngiltere'de yayınlanan The Times Gazetesi bu soruyu şöyle cevaplandırmaktadır:

«Çekoslovakya'nın işgalı, Türkiye'de doğu - batı yakınlaşmasını yavaşlatmamıştır. Türkiye'de çok ilginç bir oyun oynanmaktadır.

NATO üyesi olan toprakları üzerinde bir kaç Amerikan üssü bulunan Türkiye geçen yıl mart ayında imzalanan 200 milyon dolarlık kredi anlaşması yapınca beş büyük endüstri tesisi kurmak üzere gelecek Rus teklisyonelerini kabule hazır. Halen 30 teknisyen gelmiş bulunmaktadır. Öteki teknisyenler, projeler ilerledikçe gelecek ve sayıları bini bulacaktır.

Türk - Rus yakınlaşması, işler her zamanki gibi devam e-

Bu sakal başka sakal!

...Konuşmalar bittikten sonra, orada bulunan ve konuşmaları sessizce dinleyen hiç tanımadığımız, sonradan adının ABDULLAH ve Zeytinburnu Kubbeli Camii imanı olduğunu öğrendiğimiz müslüman geldi, bizi kucakladı. Kucaklaştık. Allahsızların, komünistlerin, nör düşmanlarının dillerine haince doladıkları müslüman, çember sakalı tütüyordu. Nör kokuyordu. Çünkü bu sakal, bizimdi. Bu sakal, Maoçu komünistlerin bittü pis sakallarının düşmanı olan nörün sakalıdır. İşte bu sakal biz, sehibini sevdiğimiz kadar çok seviyoruz.

ABDURRAHMAN ŞEREF LAĞ
(B. Sabah - 2.10.1968)

decake prensibinin gerçekçi şekilde izlenmesidir.

Türkiye'nin bir yüzünü yansıtan tutucu ve batı tarafları AP'nin lideri Süleyman Demirel, 1967 yılında Sovyetler Birliğini ziyaret ettiği zaman Türkiye'nin «yıllar boyu Türk - Sovyet ilişkilerine engel olan, zarar veren güvensizlik, kuşku ve ihtirasları ortadan kaldırmak istediğini» belirtmişti.

Türkiye'nin öteki yüzü ise, Türkiye İşçi Partisi'ne «Allahsız komünistler» diye saldıran İçişleri Bakanı Faruk Sükan'dır. Daha doğrusu Türklerin Sovyetler Birliği'ne karşı duyduğu düşmanlığın «kıyamet gününe kadar sürmesinin tarihi bir gereklilik» olduğunu haykırarak Sükan, AP içinde yaygın olan duyguyu dile getiren bir parlamento üyesidir.

Rusya'nın bir yüzü 1966 yılında Türkiye'yi ziyaret ettiği sırada Demirel'e «Sovyet Hükümeti Türkiye'ye karşı izlediği dostluk politikasını sürdürmek ve geliştirmek niyetindedir» diyen Sovyet Başbakanı Kossigin'dir. Ve Rusya'nın öteki yüzü, Doğu Almanya'dan «Bizim Radyo» adı altında Türkçe yayın yapan bir radyodan yansıtılmaktadır. Bizim Radyo tarafından Adalet Partisi Hükümetine

dayandırmak için hiç bir çıkarım fazla alçakça, hiç bir yanlışlık fazla utançsız değildir.

Bu aşk-nefret çatışmalarına rağmen, Çekoslovakya olayları, olumlu Türk tarafının olumsuz Rus tarafında toleransa göstermek arzında olduğunu ispat etmiştir. Türkiye'nin işgale gösterdiği reaksiyon Fransa'nın reaksiyonundan da yavaşca olmuştur. Türklere zaman zaman «Bizim Radyo»dan yakınımlar karşısında Doğu Almanya'nın faaliyetlerini kontrol etmelerinin imkansız olduğunu söylemektedirler. Fakat yakınımlar baştan saymadır. Zaman zaman «Sovyet casusları» ortaya çıkarılmaktadır. Fakat Hükümet genellikle tutuklamaları ve mahkemeleri kamuoyuna açıklamamaktadır.

Ancak Ruslar, Türkiye'deki iş kampanyalarında sola yöneltilen tahkirilere sabırla tahammül ederek değişen dünya durumunun ve ekonomik yardımdan doğan sempatinin neticede Rus aleyhtarı duyguyu yunusatacağına ümid etmektedirler.

Görüldüğü gibi, Demirel İktidarının izlediği iki yüzü dış politika dünya basını tarafından da fark edilmiş bulunmaktadır. Demirel İktidarı bir yandan Türkiye içinde «komünizm düşmanlığı» ticareti yaparak solculara karşı amansız baskı metodları uygularken, dışarıda da Sovyetler Birliği'ne güller yüz gösterip ekonomik yardım koparmaya çalışmaktadır. Ancak Sovyetler Birliği'nden ekonomik yardım beklerken Sovyetler Birliği ile müttefiklerince karşı kurulmuş olan NATO içindeki yerini korumakta da ısrar etmekte, bu saldırgan pakta en büyük katkılarda bulunmaktadır.

Demirel İktidarının bu tutarız ve iki yüzü politikasına uzun vadede Türkiye'ye bir şey kazandırmaz kazandırmayacağını zaman gösterecektir.

Günah çıkartma!

Aksam Gazetesi'nde de, daha başka basın organlarında da, partilerde olduğu gibi sosyalist yazarlar vardır. Ama süfün sahibi iki yazarın sosyalist olması, Aksam'ın a'dan z'sine sosyalizmi savunan bir gazete olduğunu ifade etmez. Aksam, genel kadrosu ve tutumu ile sosyalizme de, tipik öteki iktisadi ve siyasi doktrinler gibi saygı duyan, tartışmalarına yer veren, sosyal adaletten ve halktan yana olan bir gazetedir. Ama bütünü ile Aksam'ı, belirli doktrinlerin katı kâhpları içinde mütalâa etmek mümkün değildir.

(AKSAM - 8.10.1968)

Göbekçilere duyurulur!

Bir gözünü harama bakmaktan sakınmak vaciptir. Biri böyle olunca, ikisini sakınmak, evlâ bittariktir. Harama bakmak, İblisin, bakanın gözlerine batan ağıdı bir oğtur.

Er kişinin göbeği altından ta dizinin altına dek bakmak, yabancı için haramdır. Göbeğe bakmak, haram değildir. Lakin dişe bakmak haramdır. Ve mahreminin, yâni, kendine nikâhı ebedi olarak haram olanlar dahi böyledir.

MEHMET ŞEVKİ EYGI
(Bugün - 10.10.1968)